

RELIQUIÆ SANCTORUM IN CATALONIA

N. 6
Maig
Juny
2021

DOSSIER: ELS RELIQUIARIS

RELÍQUIES AL TERRITORI: EL RIPOLLÈS

EDIFICIS RELIQUIARI

700 ANYS DE L'ARRIBADA DEL BRAÇ DE SANTA TECLA A TARRAGONA

I LES SECCIONS HABITUALS

Aquestes imatges i la de portada són de detall del reliquiari de sant Eudald de Ripoll

Editorial

p. 3

Dossier: els reliquiaris

p. 4

Relíquies al territori: el Ripollès

p. 7

Edificis reliquiari

p. 27

Miscel·lània

p. 31

Relíquies són notícia

p. 36

Efemèrides

p. 37

Santoral tradicional català

p. 44

“DE FORA VINGUEREN...”

Un aspecte interessant de l'hagiografia catalana és la mostra evident, històrica i indubtable, de l'especial il·lusió i estimació per allò exòtic, forà, en detriment d'allò propi i innegablement autòcton. La història de la religiositat popular de les principals ciutats catalanes ha deixat un autèntic testimoni d'aquesta actitud i, a més, es compta amb un bon nombre de relíquies físiques d'aquests sants.

Tarragona, la seu metropolitana sorgida de l'antiguitat tardana i de la primera implantació del cristianisme al nostre país, va oblidar que tres màrtirs havien vessat la sang sobre l'arena de l'amfiteatre. Sant Fructuós i els seus diaques Auguri i Eulogi són els primers cristians martiritzats, certificats documentalment, de tota la península Ibèrica. A l'edat mitjana van veure relegat el seu indiscutible protagonisme enfront d'una santa Tecla que, segurament, mai va trepitjar ni conèixer la ciutat. Precisament, aquest mes de maig –segons la tradició més arrelada– s'escauen els 700 anys de l'arribada del (festejat) braç a la ciutat.

Barcelona també es va oblidar del seu màrtir sant Cugat, que va elogiar el poeta Aureli Clement Prudenci a finals del segle IV, per fer pròpia una santa Eulàlia amb grans probabilitats de ser un doblament de la seva homònima 'emeritense'.

I Girona va permetre que el suposat bisbe sant Narcís es fes senyor del martyrium de sant Feliu, màrtir que també elogia Prudenci al seu Llibre de les corones.

Aquesta va ser una tendència de la societat catalana medieval que va deixar empremta sòlida i perdurable fins a l'actualitat. En poques ocasions es pot documentar un conflicte entre el sant autòcton i el sant importat. A més, quan aquest cas es dona, la tradició ha fet molta feina per nacionalitzar el sant adoptat. L'exemple, però, es pot seguir fil per randa en el cas dels sants Llucià i Marcià enfront de sant Just. Els primers van sorgir de la devoció a unes relíquies seves venerades a l'església de sant Sadurní de Noya (avui dedicada a la Mare de Déu de la Pietat) originàries de Nicomèdia, a l'Anatòlia o Àsia Menor; ben aviat, però, se'ls va fer naturals de la ciutat osonenca on se'ls assignava l'honor de ser màrtirs autòctons. El darrer, sant Just, era un suposat frare llec que, en el segle X, hauria fet vida modesta a la seu vigatana. El patronatge de la ciutat es va dirimir l'any 1656 a favor dels dos sants adoptats (Podeu llegir el procés a Devoció i religiositat popular: auge i declivi dels diferents sants patrons de la ciutat de Vic, s. XI-XX publicat a la revista AUSA).

L'única seu que va combatre l'adopció de sants forans va ser la d'Urgell. Aquest fet va ser degut, possiblement, a la continuïtat (o gairebé continuïtat) que va viure entre la diòcesi en època visigòtica i franca, posterior a la invasió sarraïna de principis del segle VIII. Alguna llavor s'havia establert en el bisbat quan havia declarat sant el seu primer bisbe i quan en va canonitzar, per aclamació popular, dos prelats més –sant Ermengol i sant Ot– en els segles posteriors.

L'assoliment de l'estatus de patró, protector celestial de la ciutat –com el cas esmentat de Vic– va suposar convertir els “nous” sants en símbols col·lectius.

Joan Arimany i Juventeny

ELS RELIQUIARIS: CONTINENTS PROFANS PER A RESTES SACRES

Amb el nom de reliquiaris es coneixen els receptacles que contenen relíquies. Des de les lipsanoteques romàniques, que guardaven les restes sacres amagades a les ares d'altars, fins a les fastuoses creacions artístiques barroques, de gran dimensions, aquests objectes han estat embolcall de l'objecte de veneració dels fidels.

El setè cànon del segon Concili de Nicea, l'any 787, indicava la necessitat d'utilitzar relíquies en la consagració d'altars. Aquesta pràctica, que recordava les celebracions eucarístiques damunt mateix de les tombes dels màrtirs es va generalitzar durant l'alta edat mitjana. En el segle VIII, diu Ramiro González, es constata una evolució en la litúrgia franca: "[...] inclou la col·locació de relíquies damunt dels altars i a finals del segle IX ja s'hi col·loquen de forma permanent." (1) Aleshores, la presència de les restes sagrades era bàsicament simbòlica; recollides en les lipsanoteques situades en els reconditoris dels peus d'altar restaven ben amagades; ocasionalment eren situades, també a resguard, en cavitats d'alguna imatge escultòrica com una marededéu. (2).

És a partir del segle X que a l'Occident cristià, diu el mateix autor, les relíquies i els reliquiaris esdevenen elements de referència dins l'edifici eclesiàstic i en el parament litúrgic assumeixen un major protagonisme. La construcció expressa de recipients per acollir-les, acuradament embellits i cada vegada més ostentosos, va esdevenir una pauta freqüent i generalitzada. En aquest sentit, Félix Maria Arocena es fa ressò del document **Admonitio synodalis**, d'època carolíngia,

que estableix els elements que poden estar sobre l'altar: "Les urnes (capsae) amb les relíquies dels sants, l'evangelari i la píxide amb el Cos de Crist per als malalts; les altres coses s'han de guardar en un lloc adient." (3)

En l'alta edat mitjana s'utilitzaven, bàsicament, les lipsanoteques com a reliquiaris. Aquests petits continents tenien la finalitat de ser ubicades a les ares d'altar amb les relíquies necessàries per consagrar els temples eclesiàstics.

El cànon 62 del quart Concili de Laterà, l'any 1215, ja establí que les relíquies d'antiga veneració fossin degudament protegides i que les noves fossin autenticades per les autoritats eclesiàstiques. Malgrat aquesta recomanació, mossèn Josep Gudiol el següent: "[...] fins a principis o mitjans del segle XVI no veyém que les iglesies de nostra terra posessen lo cuydado degut en la custodia de les relíquies. Per lo que llegim en los inventaris y per la disposició de alguns reliquiers que encara se conservan, se dedueix que en aquest punt hi havia ben poca mira estant casi á mercé de tothom, dintre capces sens tanca ó senzillament en bosses de tela, sens pararse

Conjunt de
lipsanoteques
del Mev.

© Museu
Episcopal de Vic

Arqueta de Sant Llorenç (MEV 2227)

© Museu Episcopal de Vic

Reliquiari de costella (MEV 9736)

© Museu Episcopal de Vic

en dubtes en lo que fa referència a assegurar-se de l'autenticitat. Los documents verdaderament autoritzats són raríssims fins al segle XV notant-se encara en los més contrasentits i extravagancies que's fan de difícil explicació". El mateix Gudiol explicava com a partir d'aleshores la situació va canviar: "Los reliquiers de no molt valor material se tenían sobre'l bancal del altar fins al segle XVI, quedant los demás en los armarios ó caixes de les tesoreries. Aleshores los bisbes anaren exigint més cuydado y respecte en las custodia d'aquestes venerandes despulles, fent que's coloquessen totes en recipients ben closos y tancats, reunint-se les fàcils de perdre's ó esgarriar-se en caixetes que's col·locaven en les dependències del tresor i encara més en armarios aprop ó darrere del altar". És així que conclouia: "[...] alguns d'aquests armarios tingueren formes ben luxoses convertint-se en verdaders altars, com los que varen fer-se en la Catedral de Vich a mitjans del segle XVII." (4) Aquest armari-reliquiari, amb dos apartats, és conservat a la sagristia de la seu vigatana i guardava nombroses relíquies enumerades a la part interna de les dues portes com recull el canonge Ripoll. (5) Així, progressivament, els edificis religiosos es van omplir de fastuosos reliquiaris que intentaven, amb el seu ric embolcall, reforçar la presència de les relíquies que contenien. Josep Bracons afirma que la forma més característica "és el

d'urna o arqueta a vegades de forma simple, a vegades repussada i decorada amb relleus i altres vegades –les menys a Catalunya– reproduint formes arquitectòniques." (6). Entre aquestes cal destacar l'anomenada arqueta de Sant Llorenç (MEV 2227), d'estil gòtic, de plata fosa, repussada i cisellada i esmalt transparent, amb les potes de talla daurada, amb unes mides de 35 x 42 x 22,5 cm. (7)

Altres tipologies de contenidors de relíquies, fruit del treball artesanal dels orfèvres, serien la veracreu, especialment nombroses, els reliquiaris pediculars en forma de custòdia, els que presentaven imatges escultòriques de reduïdes dimensions i aquells que reproduïen, de forma antropomòrfica, el membre que contenien; d'aquests darrers cal esmentar, com a peça única i de considerable antiguitat (segle XIII), la que reproduïx una costella, d'uns 13 cm, treballada en aram cisellat i daurat amb caboixons de pedres decoratives en els seus costats, conservada al Museu Episcopal de Vic (MEV 9736). (8)

Aquesta major cura en presentar les relíquies esmentada per Gudiol va coincidir amb el Concili de Trento (1545-1563). En la 25a sessió, celebrada el 3 i 4 de desembre de 1563, va ser la darrera de les reunions ecumèniques que havien de donar cos normatiu a la Contrareforma. S'hi va tractar "la invocació, veneració i

reliquies dels Sants i de les Sagrades imatges". En el text aprovat es promocionava, en contraposició a les tesis luteranes, la devoció a les restes dels sants.

Les instruccions tridentines van coincidir amb l'època en què es van "descobrir" les catacumbes romanes on reposaven els cossos dels primers cristians. Francesc Vicens contextualitzava el fet dient: "[...] aquesta descoberta de l'any 1578, en un clima de fervor religiós i de mobilització apologetica propi de la Contrareforma catòlica, va ser percebuda com un esdeveniment de gran importància espiritual. En un món commogut per la ruptura de la fe cristiana a causa de la Reforma protestant, reapareixia un testimoni dels sofriments del cristianisme primitiu oferint un nou terreny de meditació i de devoció"; i afirmava: "[...] les catacumbes apareixien com una immensa reserva de relíquies. Semblava com si els cossos sants dels màrtirs, per desenes de milers, haguessin estat esperant fins aleshores ser descoberts a fi de ser pietosament dispersats per tots els santuaris de l'Església catòlica."(9) És a partir d'aleshores que innumbrables restes de suposats màrtirs cristians van arribar a Catalunya.

Les catedrals i els monestirs ja solien estar dotats d'aquest bé preuat des de l'edat mitjana però en van seguir acumulant. L'acollida fou tanta que, com va passar en el cas de la seu vigatana, va caldre tot un armari per ubicar-les.

Notes:

1 R. Gonzalez, "Las reliquias en el culto de la Iglesia", dins *En olor de santidad: Relicarios de Galicia*. Santiago de Compostela, 2004, p. 43.

2 Per aquest ús de les relíquies vegeu: Sureda, Marc. «Las reliquias del altar: colección de lipsanotecas del Museu Episcopal de Vic», *De Reliquiis*, 2010, p. 47-62.

3 F. M. Arrocena, "Les urnes (capsae) amb relíquies dels sants", dins *El altar cristiano*. Barcelona, 2006, p.35.

4 J. Gudiol. *Nocions de arqueología sagrada*. Vic, 1902, p. 468-469.

5 J. Ripoll, *Breve sumario de las Sagradas Reliquias que se guardan y veneran en la santa Iglesia catedral de Vich. Publicale D.J.R.V. con algunos documentos que pueden ilustrar su historia*. Vich: Ignacio Valls, 1832, p. 1-4.

6 J. Bracons, "L'àmbit religiós. Reliquiers", dins *Art de Catalunya*. Barcelona, 2000, vol. 11: Arts decoratives, industrials i aplicades, p. 108 - 112.

7 N. de Dalmases. "Arqueta de sant Llorenç" dins *Museu Episcopal de Vic: guia de les col·leccions*. Vic, 2003, p. 289.

8 E. Carbonell, "Reliquiari", dins *Catalunya romànica*. Barcelona, 1986, v. 22, p. 232.

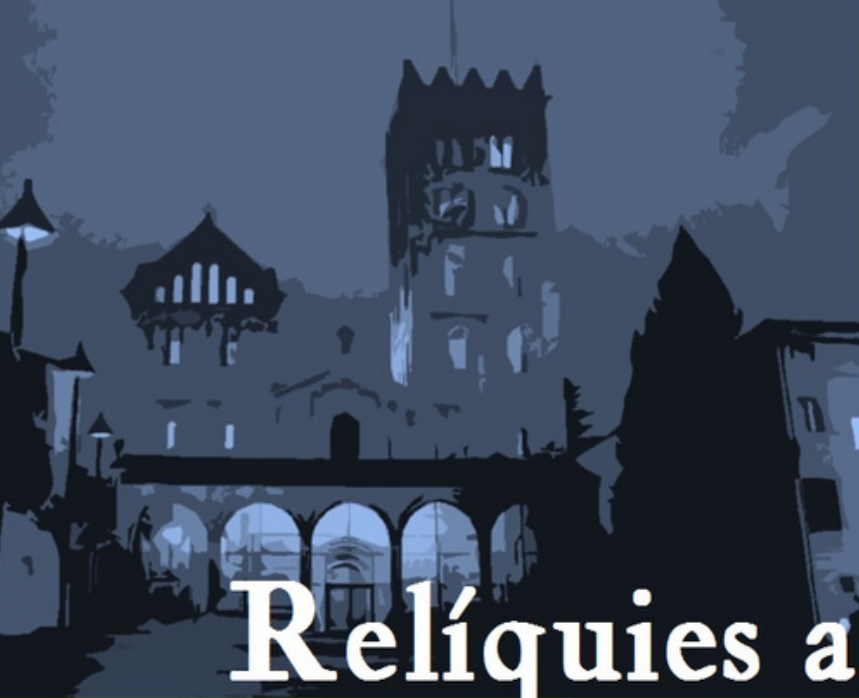
9 F. Vicens, "La segona onada de relíquies sobre occident", dins *Objecte i memòria*. Barcelona, 2004, p. 122.

Diversos reliquiariis de parròquies del Bisbat de Vic exposats a la mostra Reliquiariis de 2015 a L'albergueria de Vic

Armari sagrari reliquiari de la catedral de Vic

Relíquies al territori

EL RIPOLLÈS

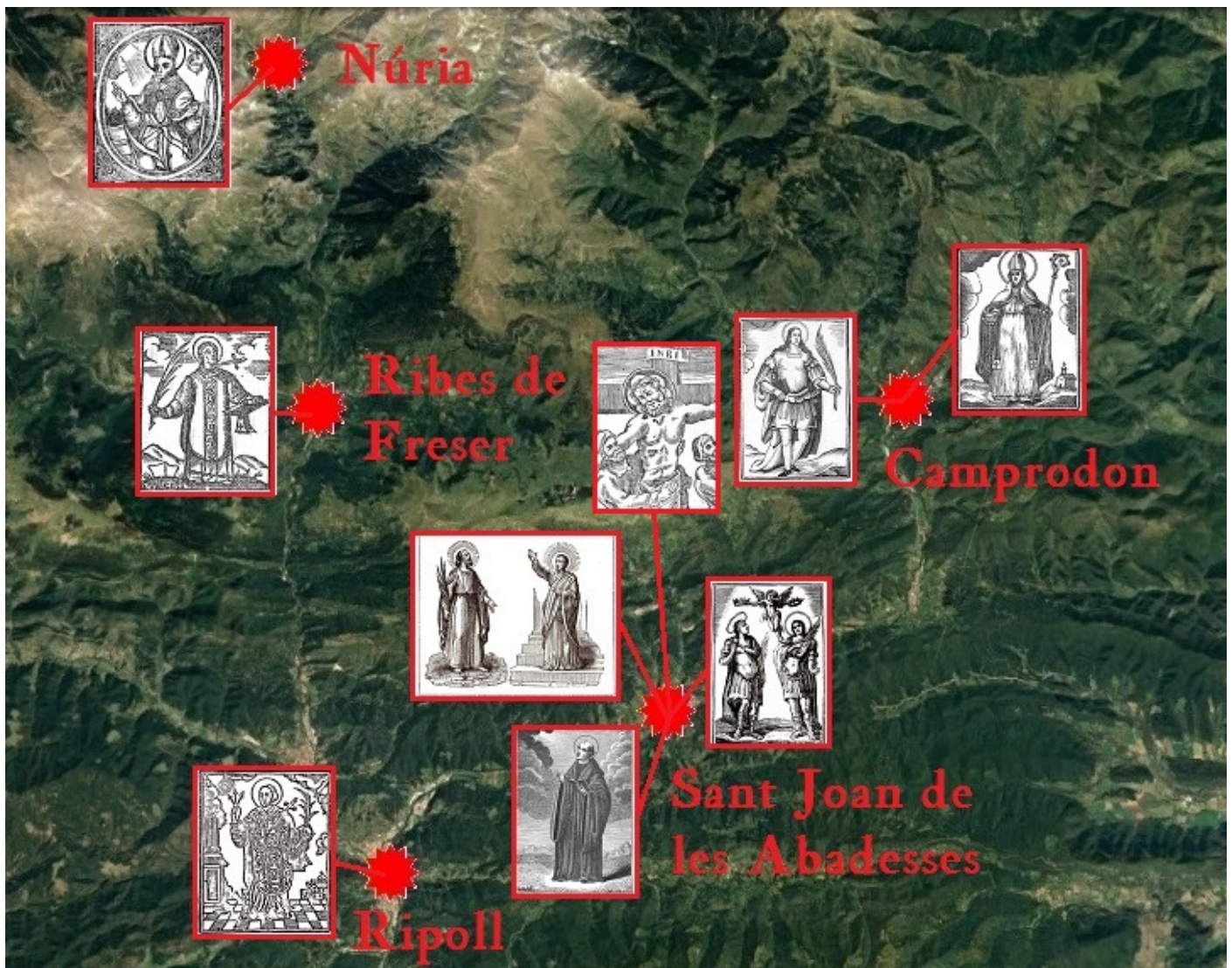
RELÍQUIES AL TERRITORI

La comarca del Ripollès té una singularitat respecte la seva adscripció territorial diocesana. La major part està situada en el bisbat de Vic; en canvi, setze parròquies del nord-oest, com Ribes de Freser o Queralbs, amb el santuari de Núria), pertanyen al bisbat de la Seu d'Urgell; i unes poques parròquies del nord-est, en terme de Camprodon, són del bisbat de Girona. Aquesta particular distribució és hereva dels diferents canvis en el límits diocesans al llarg de la història.

La presència de tres importants monestirs al territori ja preveu la presència d'interessants relíquies: Santa Maria de Ripoll -fundat vers l'any 800-, Sant Joan de les Abadesses -fundat inicialment com a cenobi femení però reconvertit en masculí a principi del

segle XI-, i Sant Pere de Camprodon, establert a mitjan segle X sobre una església anterior. Aquest tipus de centres religiosos, especialment els regits per la regla de benedictina, procuraven atreure els pelegrins amb la fama miraclera de les restes santes que posseïen i veneraven.

Els monestirs, força sovint, estaven en conflicte amb les poblacions que anaven creixent al seu voltant. Aquest motiu solia comportar que les esglésies parroquials també disposessin de relíquies pel benefici dels seus feligresos. Aquesta possessió, però, no va ser possible fins a l'època barroca. Aleshores, després de la descoberta de les catacumbes a la ciutat de Roma, gran quantitat de vestigis de suposats màrtirs de l'antiguitat.

EL RELIQUIARI DE SANT EUDALD DE RIPOLL

Sant Eudald, segons la tradició

La vida de Sant Eudald i l'arribada de les seves restes a Ripoll es troben en relats de tipus llegendari; malgrat això, proporcionen dates concretes que li donen validesa històrica. Diu la tradició més consolidada recollida per Ramon Bonet que Sant Eudald va néixer l'any 535 a la terra llombarda de pares gots i de religió arriana. El 554, tot caçant isards va perdre's a la boscúria i va trobar un savi, Pancraci, que el va convertir al cristianisme. Després d'un temps de vida eremítica a Catalunya, on vindria amb el seu mestre, als trenta-vuit anys es va dirigir a Tolosa on va fer el miracle de ressuscitar un nen. Poc després va anar a Roma i, allà, va sentir la vocació de convertir arrians. Es va dirigir, de nou, a les terres catalanes on els gots seguien aquesta heretgia. Va arribar a la població d'Aix-les-Thermes on va ser empresonat i forçat a renegar de la seva fe. Degut a la seva fermesa va ser martiritzat amb fuetades i ficat dins una bota plena de claus. Finalment, va morir a causa d'un cop d'espasa al cor. Va ser l'11 de maig del 581 i Eudald tenia l'edat de quaranta-sis anys.

Un cop acabada la conversió dels arrians de la zona, el 587, les restes del Sant Eudald van ser dutes a l'església de Sant Vicenç d'Aix on van rebre veneració durant uns segles.

L'any 977, a Ripoll s'havia consagrat una nova església i el seu abat, Guidiscle, volia donar-li magnificència tot dotant-la de relíquies sagrades. A finals d'octubre de l'any següent, uns monjos ripollesos van arribar a Aix i es van endur les restes de Sant Eudald. Van arribar a la vila de Ripoll el 6 de novembre on van ser rebuts en processó. De l'obtenció d'aquestes relíquies hi ha diferents llegendes que defineixen la situació de "robatori".

Entre les primeres referències documentals, a Catalunya, sobre un receptacle per contenir relíquies i disposar-les a la veneració directa dels fidels es compta amb la de l'inventari del tresor de Ripoll, datat de l'any 1008. Entre els elements que hi consten, hi ha diverses monedes d'or destinades a cobrir el cap de sant Eudald.(1) El reliquiari actual de sant Eudald, que va acollir les seves relíquies fa justament 351 anys, està format per dues parts diferenciades. Per una banda, hi ha el bust, i per l'altra, l'arqueta. És aquesta darrera la que es va estrenar el 1670. El bust. Es tracta de la peça més antiga, dels segles XV o XVI, sense que es pugui determinar la data exacta ni l'autor, tot i que es creu que hauria estat un artífex de Barcelona. El trobem esmentat per primera vegada en una documentació de 1639, on es parla d'"[...]una caixa de plata com si fos mitx cos ab les espatllas [...]".(2)

El bust.- Té 45 cm d'alçada, de 30 cm d'amplada i amb guix de 23 cm i està confeccionat amb argent sobredaurat i treballat amb diferents tècniques

Anvers i revers del
bust de sant
Eudald

d'orfebreria, com és el cisellat, el repussat i el calat amb afegit de pedreria i policromia. Pel que fa a la decoració, aquesta està formada principalment per motius vegetals. També en destaca la corona amb la inscripció "Sante Eldaude martir Christi OA", formada per un disc de plata sobredaurada subjectada a la part superior del bust, presentant l'aspecte de cabells tallats en forma de tonsura. És aquí on observem un orifici circular que permet visualitzar les relíquies del crani. Una obertura que es complementa amb la que hi ha al mig del pit, circular i coberta per un vidre, a través de la qual podem observar el seu interior. Del conjunt també pengen cinc campanetes.(3)

L'arqueta.- La peça, construïda el 1670 pel taller Figuerola d'Olot, serveix de base pel bust. Es tracta d'una caixa de fusta de noguera recoberta de làmines de plata, les quals estan decorades a partir de diverses tècniques com el repussat, el cisellat, el punxonat i la fosa. L'arqueta, de 53 cm de llargada, 25 cm d'amplada i 25 cm d'alçada, està coberta amb una tapa sobre la qual es fixa el bust. Pel que fa a la

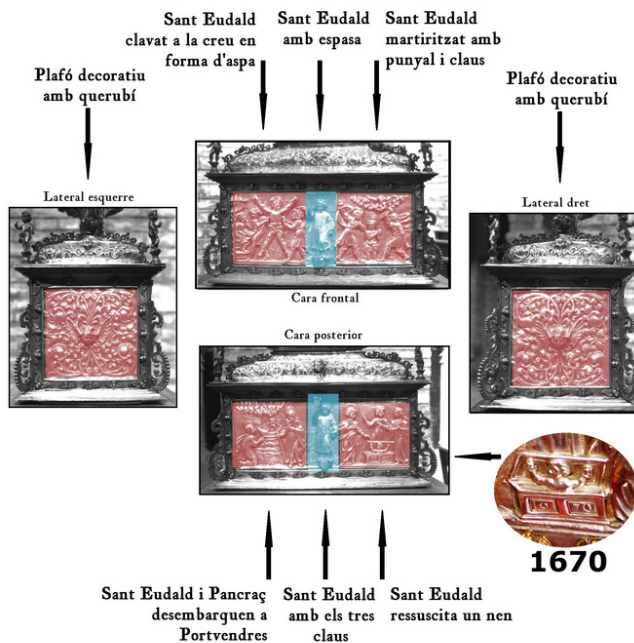
decoració, aquesta té quatre figures exemptes d'infants, segurament àngels, així com una cresteria que es desenvolupa als angles del conjunt. A les dues cares principals, a la frontal i a la posterior, s'hi presenten escenes relacionades amb el relat biogràfic del sant. A les laterals, hi observem motius decoratius com querubins i formes vegetals, emmarcats per una franja llisa conformada per setze aplics en forma de querubins. A la cara frontal observem un plafó emmarcat per una franja llisa amb 24 aplics en forma de querubins. Al centre, s'hi representa la imatge de sant Eudald en relleu, amb casulla i una espasa a la mà, ubicat sobre un querubí que li fa de base. La figura és flanquejada per dues escenes relatives al seu martiri. D'una banda, apareix sant Eudald lligat a una creu amb forma d'aspa essent torturat per dos soldats, mentre el governador de la ciutat observa somrient. A l'altra, es presenta el sant agenollat enmig de dos botxins, un amb un punyal i l'altre amb un martell, que està a punt de clavar-li els tres claus al cap. L'escena és culminada per un àngel que subjecta una corona de

Unió del bust i
l'arqueta de
sant Eudald

Arqueta del
reliquiari de sant
Eudald

llorer i una palma martirial. A la cara posterior hi observem un plafó emmarcat per una franja llisa que, tal com l'anterior, gaudeix d'aplics en forma de querubins. De nou, a la part central, observem la figura de sant Eudald sobre un querubí. En aquest cas, porta casulla i tres claus a la mà. L'escena,

novament, és flanquejada per representacions que ens mostren episodis de la vida del sant. D'una banda, observem el desembarcament de sant Eudald a Portvendres, amb la presència de l'ermità Pancraç i d'un núvol, a la part superior, on apareix un estel fugaç. Al costat dret s'hi representa el moment en què sant Eudald ressuscità el fill de Profà, qui aixeca el taüt en presència dels seus pares. En el taüt hi consta la data de construcció de l'arqueta, el 1670. (4)

Cada any, en la data indicada al principi, Ripoll reverencia el seu patró en la seva missa de festa major. Després del gest, cadascun dels feligresos recull el cotó beneït que se li ofereix per la seva devoció.

Notes:

- 1 Junyent, Eduard. *Diplomatari i escrits literaris de l'abat-bisbe Oliba*. Barcelona, 1992, p. 44
- 2 Bonet, Ramon. *Vida i culte de Sant Eudald*. Ripoll: Impremta Bonet, 1984, p. 49
- 3 Riu, Manuel. "El reliquiari de Sant Eudald de Ripoll", *Quaderns d'estudis medievals*, n. 7, març de 1982, p. 385
- 4 Font, Dani. [Fitxa inventari del patrimoni cultural del Bisbat de Vic] núm. BDV 0000444 núm.. IEC 7468.

Enregistrament de la
veneració de les
reliques de sant
Eudald, l'11 de maig
de 2013

EL CENOTAFI DE RAMON BERENGUER IV DE BARCELONA, DIT 'EL SANT'

Tot i que mai ha estat canonitzat ni s'ha fet cap gest amb aquest propòsit, el nom de Ramon Berenguer IV, comte de Barcelona, príncep d'Aragó, marquès de Provença, de Tortosa i de Lleida (1113/1115, Barcelona? - 6 d'agost de 1162, Borgo San Dalmazzo; Piemont) sol estar acompanyat amb el sobrenom de 'el Sant'. Aquesta consideració prové de la creença, manifestada en martirologis del monestir de Santa Maria de Ripoll transcrits per Pròsper de Bofarull, de la realització de fets miraculosos que es van relacionar després de la seva defunció: "El seu cos va ser transportat al monestir de Ripoll i sepultat de forma honorífica a l'església on es van recollir miracles evidents". De la mateixa manera, consten fets semblants en altres documents medievals en forma de necrològica: "A la seva mort van succeir miracles manifestos tant a Itàlia com per tota la Provença durant tot el camí que va seguir el seu cos fins al monestir de Ripoll, on en vida ja deixà dit que volia ser sepultat en l'església, on descansa en honorable túmul al seu sepulcre i on moltes, moltíssimes vegades, s'han constatat miracles evidents". I més endavant Bofarull deia del comte: "[...] brilla, avui, com el sol, en els rengles dels benaventurats"; i expressava un desig:

"[...] la seva ànima reposi en pau; però també piadosament creiem que podem dir amb veritat que ell pregui a Déu per nosaltres."⁽¹⁾ Aquesta facultat només ara relacionada amb un veritable sant. Per aquests motius el va recollir l'hagiògraf Llorenç Riber, que el va definir com a complanta necrològica, a la seva obra *Els sants de Catalunya*.⁽²⁾

L'esmentat Bofarull, per la seva banda, indicava que al monestir de Ripoll se celebrava l'aniversari de la defunció del comte el 6 d'agost i que en les processons claustrals s'aturaven davant del seu sepulcre i els assistents cantaven les absoltes i recitaven una oració particular en sufragi de la seva ànima. Així es feia, segons l'autor, fins a l'època de l'abat Andrés de Casaus (1807-1816) i, segons reconeixia, en el moment d'escriure el seu llibre encara hi havia algú que li dedicava ofrenes. De fet, però, Ferran Soldevila manifestava alguna objecció: "[...] el culte a Ramon Berenguer IV no degué passar mai d'una devoció popular, iniciada arran de la seva mort i mantinguda tradicionalment."⁽³⁾

El sepulcre de Ramon Berenguer IV va ser profanat per soldats francesos l'any 1794 i completament destruït en l'incendi que va partir el monestir el 1835. Amb la restauració del cenobi promoguda pel bisbe Josep Morgades, el juliol de 1893, es va restablir la memòria del comte amb la construcció d'un monument funerari o cenotafi. Promogut pels cavallers del Sant Sepulcre, situat al braç esquerre del creuer de l'església de Santa Maria, el mausoleu combina artísticament els símbols heràldics comtals amb les de l'orde militar.

Notes:

- 1 Bofarull, Próspero de. *Los Condes de Barcelona vindicados, y cronología y genealogía de los reyes de España considerados como soberanos independientes de su marca*. Barcelona : Impr. de Juan Oliveres y Monmany, 1836, v. 2, p. 201.
- 2 Riber, Llorenç (1919-1922). *Els sants de Catalunya*. Barcelona : Editorial Catalana, v. 6., pp. 45-56
- 3 Soldevila, Ferran. *Ramon Berenguer IV el Sant*. Barcelona : Barcino, 1955, p. 41

EL COTÓ DE SANT PATLLARI DE CAMPRODON

El reliquiari de sant Patllari és un dels pocs d'època gòtica que es conserven sencers i al mateix lloc de culte i que tenen, fins a dia d'avui, una funció en la cerimònia de la seva festivitat. Està format per una arca i un bust fets a la baixa edat mitjana.

El **bust**.- Està obrat en plata, plata sobredaurada, pedreria, bronze i esmalts amb tècniques d'orfebreria com el repussat, cisellat, la fosa, l'aplicació d'esmalts i la policromia. Té 61 cm d'alçada, 37, 5 d'ample i un gruix de 20. Presenta el cap de sant Patllari i les espatlles. Li serveixen de peus quatre petites figures en bronze de dracs. La datació se situa al segle XIV, sense que es pugui precisar l'any (1). Al damunt, hi ha col·locada una mitra que es pot extreure per deixar al descobert la part superior del crani del sant i al qual també es pot arribar mitjançant una petita finestra posterior.

Sant Patllari, segons la tradició

La biografia de Sant Patllari, amb possible fonament històric, situa la seva vida a la vila francesa d'Embrun als departament dels Hautes-Alpes. Va haver de fugir de la seva població nadiua obligat pels heretges que rebutjaven les seves conviccions cristines. Ho va fer acompanyant l'arquebisbe i es van refugiar a la ciutat de Viena. Allà, un cop mort el prelat, Patllari va ser nomenat pel càrrec i va retornar a Embrun on va morir en fama de santedat l'any 518.

L'arribada de les relíquies de Sant Patllari a Camprodon va tenir lloc, com s'ha esmentat, un 21 de juny d'anyada imprecisa. La llegenda conta com un monjo de l'ordre benedictina del monestir de la Portella les duia des d'Embrun ficades en una bota i carregades sobre d'un burro. Després d'haver travessat els Pirineus i tot dirigint-se al seu lloc de partida va passar per Camprodon on va fer nit a l'hospital del monestir de Sant Pere. L'endemà, després de moltes hores de camí es va adonar que miraculosament tornava a ser a Camprodon. Aquest fet va considerar-se el senyal que sant Patllari s'hi volia quedar.

L'**arca o caixa**.- És un reliquiari d'argent que pretén recordar la figura d'un edifici eclesiàstic gòtic i la seva elaboració se situa en un taller gironí al primer art del segle XIV (2). Núria de Dalmases defineix la tipologia d'aquest tipus d'arques: "Adopta un tipus simètric d'edifici rectangular amb arcuacions, on s'expliquen, per mitjà d'elements escultòrics, escenes relacionades amb la vida i els miracles del sant o bé emmarquen

Arca i bust de Sant Patllari

senzillament figures de sants i apòstols i està tallat verticalment en la seva part mitjana per un creuer fictici, ja que tan sols afecta la carcassa ornamental”(3). Formen part d’aquest grup, en ordre cronològic de més antiga a més moderna, l’arca de sant Cugat, del monestir vallesà, la de sant Patllari i la de sant Martirià de Banyoles.

La tapa, que simula la teulada d’un temple, té deu vessants que mostren la mateixa decoració vegetal entrellaçada, especialment de plata sobredaurada. La caixa, del mateix material, presenta figures relacionades amb sant Patllari i la seva vida. A la cara frontal es veu la figura del sant en acció de beneir a l’espai central; a banda i banda, dues figures de menors dimensions, uns escolans o religiosos que subjecten peces destinats als actes litúrgics: candelers, salpasser, encensers i caixeta dels sants olis. La cara posterior conté tres escenes de l’hagiografia de sant Patllari. Al plafó central, el

miracle de la curació d’una donzella que havia estat atacada per un escurçó; a la dreta, la curació d’un infant moribund, amb la presència dels pares, a qui el sant agafa la mà; a l’esquerra, la caritat del sant vers els més necessitats els quals són representats per sis figures que reben un donatiu. A una de les cares laterals, es veu el sant que foragita el diable; a l’altra, sant Patllari salva Embrun quan conté una esclavissada que amenaçava la ciutat (4).

Fins a la desamortització de la dècada de 1830 estava preservat al monestir de Sant Pere on rebia veneració; aleshores es va traslladar al temple parroquial de Santa Maria. Durant la Guerra Civil va ser traslladada a la catedral de Girona d’on va ser retornada el 22 de setembre de 1939. Una imatge de plata del sant, d’uns 40 centímetres, és coneguda amb el nom de sant Patllari petit. Fou robada el 1973 i posteriorment recuperada, que per un medalló a la part inferior exerceix la funció de reliquiari auxiliar.

El cotó

L'hàbit de donar un cotó després de la veneració de relíquies d'un sant o una santa és comú –i possiblement circumscrit– a territori influenciat pel bisbat de Girona: sant Narcís a la ciutat episcopal, sant Eudald a Ripoll, sant Patllari a Camprodon i, fins fa unes dècades, santa Sabina d'Olot. Curiosament, a Camprodon i actual bisbat de Vic, encara es conserva l'essència de l'autèntic sentit d'aquest fet de gran valor etnogràfic.

L'origen de l'atribució de propietats miraculoses a bocins de cotó podria tenir relació amb la devoció a sant Narcís, patró de Girona. Encara ara, per la festivitat del sant celebrada el 29 d'octubre, es lliura als fidels el corresponent cotó de sant Narcís. En l'obra *Vida, milagros, y martirio de S. Narciso, hijo, obispo y patron de la Ciudad de Gerona*, escrita el 1678, s'esmentava que, segons la tradició, una de les ferides que van causar la mort del prelat gironí era situada al turmell d'una cama i que, en el seu cos mantingut incorrupte durant segles, sagnava com si s'hagués provocat aleshores. Per regular el flux de sang, se li aplicaven bocins de cotó fluix. Aquest cotó tenia propietats miraculoses: “[...] se repartía despues con los devotos del Santo, y aplicado al oido, ó a otras partes lesiadas del cuerpo, maravillosamente unos, y otros quedan remediados” (5); i s'esmentaven diferents casos d'aquesta facultat de la fibra. En l'actualitat, es tracta de cotó beneït. També és beneït el cotó que s'ofereix després de la missa de sant Eudald de Ripoll.

Si bé el cotó gironí de sant Narcís i el ripollès de sant Eudald són beneïts, a Camprodon es manté el ritual fidel que recomana la tradició. El contacte del cotó, durant un any, amb les relíquies de sant Patllari –el crani–, manté l'essència original de la devoció. La força antropològica del ritual, la intensitat del gest ancestral, segueix viu com fa molt de temps i converteix la fibra en una veritable relíquies ‘per contacte’.

El cotó de Sant Patllari en contacte amb la relíquia

A la part baixa del braç principal s'hi situa un personatge de mig cos, barbat, que eleva el cap i les mans cap a dalt. Tant els trets fisonòmics com la seva posició l'identifiquen com Adam [...]

Per sota de l'Adam, a l'extrem inferior del braç, hi ha una representació arquitectònica molt sumària de l'Anàstasi, l'edifici erigit sota els auspicis de l'emperador Constantí I (312-333) damunt el sepulcre de Crist [...].”

La descripció acaba amb una darrera peça que forma part de la imatge actual de la veracreu:

“L'any 1674 el reliquiari es va dotar d'un nou element. Ens referim al peu de plata daurada en el qual s'insereix l'estoig cruciforme gòtic, una peça que a la zona superior presenta dos angelets agenollats, que estrenyen un llarg cordó.”

La darrera restauració, mostrada en una exposició al Museu Diocesà i Comarcal de Solsona l'estiu de 2014, va permetre descobrir que, a més dels bocins de ‘Lignum crucis’, l'interior del reliquiari contenia fragments de pedra i fusta i un petit os. Sembla que són altres relíquies de Terra Santa que els pelegrins agafaven en el mateix destí del seu viatge i aprofitaven per incorporar-les al reliquiari.

Uns dies abans de la Festa Major i de l'ofici solemne dedicat al sant patró, les camprodonines Miquela, Carme, Miluca i Dolors –auxiliades pel rector de Santa Maria de Camprodon Mn. Josep Sala– recullen el cotó del reliquiari per confeccionar les peces de cartolina que en contindrà un petit bocí. Procuren fer-ho, any rere any, i fins que la salut ho permeti. Són les conservadores i transmissores d'una herència genèticament pietosa que atura el temps i, paradoxalment, el fa etern.

Un cotó renovat passa a formar part del bust del sant i per assegurar la continuïtat del cerimonial, almenys per a l'any següent. I és que aquestes fibres mereixen una gran consideració: es tenen per prodigioses contra el mal de cap i mal d'orella.

Notes:

1 Font, Dani. [Fitxa sobre el bust de sant Patllari] N. BDV 000378.00, n. IEC 7235.00. 1993, 2 pp.

2 Dalmases, Núria de. "L'objecte artístic" dins: L'art gòtic de Catalunya: arts de l'objecte. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2008, p. 70

3 Dalmases, Núria de. Orfebreria catalana medieval: Barcelona 1300-1500: aproximació a l'estudi. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1992, v. 1, p. 135

4 Pascual, Julià. "L'urna de Sant Patllari" dins: Soler, Joan. Sant Patllari: Camprodon. Camprodon: Consell Parroquial de Camprodon, 1991, p. 43-44

6 Vida, milagros, y martirio de S. Narciso, hijo, obispo y patron de la Ciudad de Gerona. Girona: Imprenta Real, antes Bró, [1795], p. 92

Felireses de Santa Maria de Camprodon mentre preparen el cotó per donar als assistents a la missa de Sant Patllari, 19 de juny de 2019

SANT VÍCTOR DE CAMPRODON

La competència entre monestirs i esglésies parroquials per la possessió de relíquies s'accentuava en aquelles poblacions on compartien territori. Els possibles litigis i plets per drets i jurisdiccions provocava la rivalitat. La propietat i la proximitat intercessora d'un sant o santa davant les calamitats naturals assegurava, a ulls de la devoció dels feligresos, una garantia de supervivència.

La vila de Campredon compartia la presència religiosa entre el monestir benedictí de Sant Pere i el temple parroquial de Santa Maria. El primer ja disposava, des de segles medievals, les relíquies de sant Patllari, amb fama consolidada, però al segon li va caldre esperar a mitjan segle XVII.

L'any 1655 es van extreure de les catacumbes romanes de Sant Calixt al costat de la Via Appia Antica les restes que es van atribuir a sant Víctor, sant Càndid i sant Fortunat. Com era costum en aquestes excavacions amb finalitats pietoses, el desconeixement nominal de qui pertanyien les suposades relíquies, feia que se'ls assignés un nom amb un significat adequat per un màrtir. Victoriós, candorós i afortunat devien semblar adjectius ben adequats.

La biografia d'aquest sant Víctor és totalment desconeguda i les relíquies tampoc es poden relacionar amb cap dels sant Víctor reconeguts en el santoral. Per aquesta raó, molt possiblement, es va fer ús d'una estratègia utilitzada en moltes ocasions: atorgar-li la personalitat d'un dels soldats de la llegendària legió tebana capitanejada per sant Maurici. Oriol Molas i Grau va detallar la història de sant Víctor a partir d'un volum manuscrit dipositat a l'Arxiu Parroquial de Campredon. El 12 de novembre de 1655 el campredoní Pere Benet Atxer, prevere i canonge de Barcelona, va rebre les relíquies de sant Víctor, per donar-les al seu germà, també campredoní, Pere Joan Atxer, canonge penitenciari de la seu barcelonina.

Les restes es van dipositar en una caixa de fusta blanca i segellada pel cardenal que n'havia fet cessió en nom del pontífex. Vuit dies després, el vaixell que la transportava va fer port a Salou, ja que per un fort temporal no havia estat possible fer-ho a Barcelona. L'endemà, però, el temps havia calmat i va poder refer camí i desembarcar a la ciutat. Després d'estar-se un temps al convent de la Santíssima Trinitat, al carrer Ferran, es va traslladar el reliquiari a la casa dels dos canonges situada al carrer Paradís, a tocar de la catedral.

Després de l'ocupació, per les tropes franceses, de

Camprodon, en els anys posteriors a la Guerra dels Segadors, els germans Atxer van decidir lliurar sant Víctor a la seva parròquia nadiua. La indicació que van proporcionar era la de celebrar una missa anual el 13 de setembre. Aquest desig, però, no es va complir amb exactitud i la missa, segons èpoques, es va celebrar el 19 de juliol –dia que commemorava l'arribada de les relíquies del sant a la població–, el 21 de juliol, el 21 de setembre i, posteriorment, l'endemà.

La possessió efectiva de les relíquies per part de la parròquia de Camprodon, però, no es va fer fins al 1698 quan Pere Pau Atxer, hereu dels dos canonges, va resoldre atorgar físicament les sacres despulles. El 19 de juliol de 1698, les relíquies entren a Camprodon. A les 11 del matí, a l'església de Santa Maria queden dipositades i se celebra una missa de benvinguda.

Les primeres actuacions dirigides a consolidar el patronatge de sant Víctor van ser la construcció d'un altar propi i la constitució d'una confraria. A finals d'any, ja s'havia enllestit un altar provisional i el 18 d'abril de 1700 ja es posava la primera pedra de

l'altar permanent. La confraria, ben aviat, rebia la concessió d'indulgències del papa Innocenci XII que els fidels podien guanyar si participaven a les principals festes del sant: 22 de setembre, el 23 de gener i el 19 de juliol, commemoració de l'arribada de les relíquies a Camprodon.

L'entrada de l'exèrcit francès a la vila, el 4 o 5 d'octubre de 1793, va comportar un fort ensurt als devots de sant Víctor. Els soldats van saquejar l'església parroquial. Sortosament, es van localitzar les relíquies a tocar de l'edifici, però el reliquiari estava malmès i mancat de qualsevol element de valor.

El declivi de la devoció a sant Víctor i la pèrdua del protagonisme com a patró de Camprodon, segons Oriol Molas, arrenca del pillatge francès de 1793 quan, malgrat la suposada recuperació de les relíquies, es va escampar el dubte de la seva autenticitat. El fet que va precipitar el sant cap a l'oblit va ser l'atac de les tropes carlines el 22 de setembre de 1839. Aquell dia, coincidint amb la Festa Major, bona part de la vila va ser destruïda per l'artilleria dels assaltants.

A part d'aquesta versió, totalment versemblant, també cal tenir en compte un altre factor. El 1836, un cop decretada la desamortització de Mendizábal, la comunitat de monjos va abandonar el monestir de Sant Pere. Aleshores, el reliquiari i les relíquies de sant Patllari van passar a ser custodiades al temple parroquial de Santa Maria. Molt possiblement, la importància del patró monacal, de llarga tradició, va eclipsar definitivament sant Víctor i la seva devoció.

Fonts:

Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic (ABEV), *Arxiu Parroquial de Camprodon*, P. 02 (confraria de San Víctor mártir)/1.

Molas, Oriol. "Els papers del sant" dins *IX Assemblea d'Estudis sobre el comtat de Besalú*. Vol. 1, núm. 9 (2003), p. 119-135.

Coberta del document sobre la confraria de Sant Víctor dipositat a l'Arxiu Biblioteca Episcopal de Vic

RELÍQUIES DEL MONESTIR DE SANT JOAN DE LES ABADESSES

El monestir de Sant Joan de les Abadesses mereix una atenció especial. Les relíquies venerades des de l'alta edat mitjana van comptar amb una severa competència. Per una banda, la proclamació de la santedat d'un dels canonges que hi havien residit; per altra banda, la devoció intensa al Santíssim Misteri. Aquesta diversitat, cadascuna nascuda en un temps determinat pot ser indicatiu de la diferent actitud dels canonges agustins, que el van ocupar durant una llarga època, respecte als monestirs benedictins com els de Ripoll i Camprodon.

RELÍQUIES DE SANT AMBRÒS I SANT SIMPLICI

Durant l'edat mitjana i l'època de la religiositat barroca, les relíquies de sant Ambròs i sant Simplicí eren venerades al monestir de Sant Joan de les Abadesses. A finals del segle XII, les festa dels dos sants (aleshores, el 3 de maig i posteriorment el dia abans) era data assenyalada en el monestir.(1)

Les restes dipositades al cenobi van ser atribuïdes a uns màrtirs tal com indicaven unes arquetes que l'any 1674 estaven situades a l'altar major i on constava la inscripció següent: "Aquesta és l'arqueta del màrtir sant Ambròs el cos del qual hi és guardat" i "Aquesta és l'arqueta del màrtir sant Simplicí el cos del qual hi és guardat". (2) A la segona meitat del segle XIX, part d'aquestes arquetes eren sota l'altar major i una part al buit de la lleixa d'un dels busts de fusta; aleshores era platejat però anteriorment era de plata. També n'hi havia a la cara posterior del crucifix del Santíssim Misteri. I es tenia constància que el bisbe gironí Arnau de Mont-rodon (1245-1348) en va col·locar a l'altar major quan va consagrar l'església de Sant Domènec de Girona el 31 de gener de 1339.(3)

L'atribució a uns màrtirs va suggerir a alguns autors assignar les restes a uns personatges de biografia desconeguda; es va afirmar –sense cap dada que ho corroborés– que es tractaven de víctimes en mans dels sarraïns el 877 –data coincident amb la primera

consagració del temple. Per a d'altres, com Pau Parassols, pel fet de dur noms romans, els van relacionar amb la invasió dels vàndals a principi del segle V i suposaven que vivien retirats a la vall pirinenca.(4)

El retaule major de l'església, iniciat el 1497, contenia taules pintades en les quals estava representat sant Ambrós com a bisbe. Aquest i altres indicis permeten creure que el sant venerat era el prelat de Milà. En el segle XI, el sermó pronunciat pel bisbe abat Oliba en la dedicació del monestir de Santa Maria de Ripoll de 1032, va fer constar que, entre les que s'hi trobaven, hi havia les següents: "[...] les restes del bisbe milanès Ambrós, feliç home estimat per Déu i lloat per tots els altres."(5) I apareix, de nou, en la carta-sermó que el monjo Garsies va adreçar a Oliba entre 1043 i 1046. En aquest document, s'esmentaven: "Les restes de Sant Ambrós, bisbe de Milà l'olor de les flors parlen per tota l'església del món."(6) Sembla, per tant, que ja en ple segle XI, les relíquies presents en terres pirinenques haurien estat les del prelat que havia ocupat la cadira

episcopal milanesa la segona meitat del segle IV. De forma semblant devia passar amb sant Simplicí i bisbe del mateix nom que va ocupar aquest càrrec a la mateixa ciutat entre els anys 397 i 400. Es tracta, molt possiblement, de l'habitual apropiació que, a partir de la possessió d'unes relíquies, va convertir els bisbes llombards en uns màrtirs locals.

Notes:

- 1 Ferrer, Joan. *Diplomatari del monestir de Sant Joan de les Abadesses (995-1273)*. Barcelona: Pagès Editors, 2009, p. 201 [doc. 132]
- 2 Domènec, Antoni Vicent. *Historia general de los santos y varones ilustres en santidad del Principado de Cataluña*. Girona: en la empremta de Gaspar Garrich Librero, 1630, p. 93
- 3 Parassols, Pau. *San Juan de las Abadesas y su mayor gloria el Santísimo Misterio*. Barcelona: Establecimiento Tipográfico de Luis Tasso, 1874, p. 158
- 4 Parassols, Pau. *San Juan de...* [op. cit.]
- 5 Junyent, Eduard. *Diplomatari i escrits literaris de l'Abat i Bisbe Oliba*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1992, p. 365
- 6 Junyent, Eduard. *Diplomatari i escrits...* [op. cit.], p. 376
- 7 Peiris, Núria. "Sant Joan de les Abadesses" dins *Catalunya romànica*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, vol 10, p. 389

El museu del monestir de Sant Joan de les Abadesses conserva diverses arquetes que tenien la funció de reliquiaris. Malauradament, algunes estan mancades d'ornamentació i són de difícil datació. La que acompanya aquest text és descrita per Núria Peiris: "La caixa té la forma de sepulcre, amb la tapa amb quatre vessants, i amb un petit pla al cim. Les seves mides són 40 x 25cm." I la situa entre els segles XII i XIII. (7)

RELÍQUIES DELS SANTS JOAN I PAU, MÀRTIRS

L'antiga església parroquial de Sant Joan de les Abadesses, dedicada a sant Pol –posteriorment coneguda per sant Joanipol-, va ser construïda el segle XII i reformada en època barroca. Al seu entorn va formar-se la població però va perdre la categoria parroquial a mitjan segle XIX que va passar al monestir. A l'inici de la Guerra Civil va patir una greu destrucció.

En aquets temple rebien veneració les relíquies de dos màrtirs, Joan i Pau. Segons la tradició eren de família benestant de Roma, on van morir el 26 de juny de l'any 362.

Els goigs que li van ser dedicats a Sant Joan de les Abadesses feien esment de la possessió de restes seves:

Vostres relíquies sagrades
en aquest temple adorem;
per elles feu que obtinguem
gràcies multiplicades
i nostres cases guardades
de mal i desunions.

Imp. Baroal - Sant Joan de les Abadesses

EL SANTÍSSIM MISTERI

La gran devoció històrica al Santíssim Misteri de Sant Joan de les Abadesses és un fet singular per la seva antiguitat i intensitat. La seva fama l'apropa als miracles eucarístics, malgrat que es tracta d'un fet que es va promocionar sense la participació puntual de cap prodigi, sinó la conservació d'una hostia consagrada associada a la incorruptibilitat.

A l'església del cenobi, el Santíssim Misteri es troba situat a la capella del centre de la girola, darrere l'altar major, i presenta el davallament de la creu després de la mort de Jesucrist. És representada amb talles escultòriques de fusta tot figurant els set personatges que la tradició fa intervenir a l'escena.

L'elaboració de les escultures data de 1251 i és una producció local de gran mèrit que suposa, a més, l'únic exemple que es pot veure en el mateix lloc per al qual es va crear. Aleshores, en un reconditori del front de la imatge de Jesucrist, es va col·locar una hòstia consagrada dividida entres parts i embolcallada amb una tela de lli. Cent setanta-cinc anys després de l'episodi, el 1426, es va procedir a la restauració de les escultures. Aleshores, es va trobar l'hòstia totalment conservada, amb una textura i color com si l'acabessin de posar. Davant la incapacitat d'explicar aquell prodigi, al conjunt artístic se'l va anomenat "Sant Misteri".(1)

El gest d'utilitzar una hòstia consagrada per sacralitzar un element, un espai dels temples eclesiàstics, era habitual i se n'han trobat en les ares d'altars conjuntament amb les relíquies de sants. A l'esquena de Jesucrist, a la banda de l'espatlla i en una cavitat oberta a l'esquena, s'hi van dipositar relíquies relacionades amb la vida i mort del mateix Jesús, de la Mare de la Déu i relíquies de sants.(2)

Notes:

1 *El Monestir de Sant Joan de les Abadesses*. Sant Joan de les Abadesses : Junta del Monestir : Consorci Ripollès Desenvolupament, 2012, pp. 75-81

2 Noguera, Antoni. *Les relíquies medievals a la Catalunya Vella*. Annals del Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca. Olot. 1989, [núm. 9] (1990), p. 103

EL SEPULCRE DEL BEAT MIRÓ DE TAGAMANENT

Miró (~1113, Tagamanent (Vallès Oriental) – 1161, Sant Joan de les Abadesses), fill de Ramon Berenguer i Ermessenda de Tagamanent, el 1127 entrava al monestir de Sant Joan de les Abadesses per formar part de la canònica com a frare agustinià. La fama de santedat ja l'acompanyava en els darrers temps de la seva vida. Quan va morir, va passar a ser venerat. Se'l va conèixer com a beat que, a l'edat mitjana, era equiparable a sant. El Diccionari català-valencià-balear explica el significat de beat amb diverses accepcions: "Feliç per la gràcia sobrenatural" i "Que gaudeix de la glòria del cel segons la declaració de l'Església". La diferència conceptual entre beats i sants va establir-se el 1634 pel papa Urbà VIII. El 28 d'agost de 1345, degut a la notorietat que va assolir el culte de Miró, es van traslladar les seves restes a un sepulcre d'alabastre on es va dipositar el seu cos.

Es troba a la dreta del presbiteri de l'església de Sant Joan de les Abadesses. La figura jacent de Miró és una obra escultòrica de gran qualitat feta en el segle XIV. En dues peces d'alabastre es mostra la imatge del canonge amb el cap, amb tonsura, sobre un coixí i amb un gos als peus, símbol de fidelitat. Amb un treball escultòric de gran suavitat, el difunt jau amb els ulls tancats, les mans creuades sota el pit; el vestit, propi del seu càrrec, és de túnica i sobrepellís. El sepulcre pròpiament dit, conté els símbols del monestir, una àliga relacionada amb la figura de sant Joan Evangelista i l'escut dels Tagamanent.

Font:

El Monestir de Sant Joan de les Abadesses. Sant Joan de les Abadesses: Junta del Monestir : Consorci Ripollès Desenvolupament, 2012, p. 103 [Edició a cura de Marta Crispí i Míriam Montraveta]

Sepulcre del beat Miró i detall

LA RELÍQUIA DE SANT VALENTÍ DE RIBES DE FRESER

La població ripollesa de Ribes de Freser celebra la festa petita o d'hivern el 14 de febrer. Aquesta solemnitat es deu a l'arribada d'unes relíquies atribuïdes a un sant Valentí, l'any 1666.

A finals de l'any 1665, el jesuïta Jacint Piquer, fill de la població, es va traslladar a Roma. Li calia tractar temes del seu orde religiós amb el pare general Giovanni Paolo Oliva. D'aquella reunió, Piquer en va obtenir les relíquies d'un cos sant.

Com solia ser habitual a l'època, molts prohoms eclesiàstics, amb els adequats contactes a Roma, proveïen les seves parròquies de les restes sacres que, ràpidament, passaven a ser centre de veneració. Així, el pare Piquer no va perdre l'oportunitat i va instar la inspiració divina. Aquesta il·luminació li va indicar que sant Valentí era el més adequat per ser dut a Ribes de Freser.

El 12 d'agost de 1666, Jacint Piquer i un grup de religiosos acompanyants, van abandonar Barcelona, amb la caixa de relíquies que havien arribat per mar. Es dirigien al seu poble natal tot passant per Vic i Ripoll, on els va rebre l'abat Gaspar de Casamitjana. El 16 d'agost van arribar a Ribes de Freser on els esperaven en processó formada per indicació de Mons. Melcior de Palau, bisbe d'Urgell, per conduir-los fins a l'església parroquial. Dins del temple, tot ornamentat, ja s'havia habilitat l'altar de sant Joan per acollir les restes sagrades de sant Valentí. Aquest trasllat i rebuda va quedar escrit i detallat a l'arxiu parroquial i, posteriorment, recollit per la publicació Vall Fosca per diferents autors, com Miquel Sitjar (1), en monografies i estudis locals.

En aquella època barroca d'efervescència pietosa, com solia passar en moltes parròquies catalanes, la rebuda de relíquies d'origen romà a Ribes suposava una catarsi comunitària i un gran impuls devot. Molt possiblement, el 14 de febrer de 1667 –fa poc més de

350 anys, Ribes de Freser ja devia celebrar la primera festa dedicada a sant Valentí. L'any 1695 es van imprimir uns fulls de goigs a Barcelona (reeditats a Vic el 1859) i a mitjan segle XVIII funcionava una confraria dedicada a sant Valentí. Aquesta organització hauria encarregat fabricar, el 1789, la imatge reliquiari que, salvada de la destrucció de la Guerra Civil, encara és venerada per la festivitat del sant.

Els antics goigs de 1695, reeditats el 1859, diuen:

*"Ja que vostre sagrat cos
A Ribas habeu donat;
Vullau ser nostre advocat
Sant Valentí gloriós"(2)*

Notes:

1 Sitjar, Miquel. **Ribes de Freser**. Girona: Diputació de Girona; Caixa de Girona, 1994, 26-27

2 **Goigs del gloriós màrtir Sant Valentí**. Vic : Imp. de Valls, 1859

LA RELÍQUIA DESAPAREGUDA DE SANT GIL A NÚRIA

La tradició catalana explica que Gil (mitjan segle VII, Atenes - 720, Saint-Gilles-du-Gard, Llenguadoc-Rosselló) va fer d'eremita en una cova on s'havia refugiat, prop de Núria. Després d'haver-ne marxat, s'hi van trobar les seves pertinences ben amagades. La imatge mariana que va esdevenir el centre de la veneració del santuari situat a la vall de Núria i la campana i l'olla, elements característics del lloc amb propietats miraculoses. Era creença que posar dins l'olla treia la migranya i que les dones amb desig de quedar embarassades havien, també, de pregar a la Mare de Déu i tocar la campana.

En el mateix pla del santuari de Núria, a la dreta, hi ha la capella dedicada a sant Gil. A l'interior d'aquest edifici, en una fornícula que contenia un reliquiari, es podia veure una relíquia de sant Gil. Aquesta resta ex ossibus del sant, una falangeta d'un dit, va arribar a Núria el 8 de maig de l'any 2003 provinent de la mateixa abadia que va fundar, Saint-Gilles-du-Gard, de Nîmes (França). Es tractava d'una relíquia que havia estat molt venerada a Tolosa i que havia retornat a l'abadia esmentada.

L'arribada d'aquest testimoni del sant va merèixer l'atenció del bisetmanari **El 9 Nou**, en què Xavier Bardolet va escriure l'article "Sant Gil, en cremallera". Malauradament, uns anys després, la relíquia va desaparèixer

La relíquia desapareguda de sant Gil i el lloc on es guardava

EL 9 NOU

Divendres, 9 de maig de 2003 21

NOTÍCIES

Seria un acudit fàcil dir que, ahir dijous, al santuari de Núria van dedicar una missa a la falange. En concret, a la falangeta d'un dit del seu copatró, sant Gil, que va tornar en forma de relíquia, donada per la parròquia

de Saint Gilles du Gard, a Nîmes, on hi ha la seva tomba. Una delegació francesa va portar el reliquiari fins a Núria, on va fer-se una missa. La presentació solemne, però, es farà el proper 1 de setembre, festa de Sant Gil.

Sant Gil, en cremallera

Núria va rebre ahir dijous una relíquia del seu copatró, que presentarà al setembre

Encapçalament de la notícia de l'arribada de la relíquia

ENDINSA'T EN L'ART MEDIEVAL

T'esperem al **Mev**

Plaça bisbe Oliba, 3
Tel. 938 869 360
www.museuepiscopalvic.com

Les cases natalícies dels sants històrics catalans, o les cases mare de les congregacions que van fundar, representen autèntics reliquiari de pedra. Permeten trepitjar les mateixes rajoles que van trepitjar en vida. La conservació o recreació dels espais on van viure permeten fer-se una idea aproximada del seu batec vital. Els dos exemple que s'exposen són un testimoni d'altres que es troben en diversos llocs del territori de parla catalana.

LES PETJADES DE SANT FRANCESC COLL

La casa mare de la congregació de les Dominiques de l'Anunciata, fundada per sant Francesc Coll el 1856, està situada al carrer Pare Coll de Vic. Quan s'esqueia el 125è aniversari de la mort del fundador, el 2 d'abril de l'any 2000, el bisbe de Vic Josep Maria Guix va beneir la remodelació de part de l'edifici principal. Aleshores es va aprofitar per inaugurar el Museu del Pare Coll.

Aquest espai, pensat per conèixer la personalitat i l'obra del sant, està estructurat en tres sales. La primera sala, efectivament, està dedicada al Pare Coll i la seva vida; la segona, a la fundació de la congregació, evolució de la seva estructura organitzativa, els personatges més destacats i alguns dels seus objectes personals; i finalment, la tercera està dedicada a l'expansió de la congregació.

Les relíquies de segona classe, per haver-ne fet ús el pare Coll en vida, es poden contemplar a la sala que li és dedicada.

Aquesta sala és un recorregut per l'experiència vital de Francesc Coll des del seu naixement a Gombren, el 18 de maig de 1812 i la seva defunció, a Vic, el 2 d'abril de 1875. Està formada per quatre àmbits:

Àmbit 1: infància a Gombren

La visita d'aquest espai es podria complementar amb la de la casa natalícia, a Gombren i els escenaris de la seva infància. Onzè i darrer fill de Pere Coll, d'ofici cardador de llana, i de Magdalena Guitart. Va rebre el baptisme l'endemà a l'església de Santa Magdalena, integrada a l'antiga parròquia medieval de Sant Pere.

Casa natalícia de sant Francesc Coll a Gombren

Àmbit 2: etapa de formació

Des de l'ingrés al Seminari de Vic fins a la seva activitat com a predicador i missioner popular, s'explica el seu pas per l'Ordre de Predicadors, l'etapa de frare exclaustat a partir de 1835 i les funcions de coadjutor a Artés i a Moià.

Àmbit 3: la fundació de les Germanes Dominiques de l'Anunciata

El 15 d'agost de 1856, el pare Coll va fundar una congregació destinada a l'ensenyament de les nenes de les classes pobres, a les tasques missioneres, a més d'altres, com l'acollida i cura de la gent més desafavorida.

Àmbit 4: objectes relacionats amb el sant Francesc Coll

En aquest espai es poden veure representacions iconogràfiques de Coll, amb l'hàbit dominicà. En una vitrina hi ha objectes personals, com instruments de penitència, el crucifix que portava sobre el seu pit a les missions i que, una vegada, la corretja de l'hàbit dominicà i fragments de rosari amb què va ser amortallat, i un barret, un rellotge de butxaca que li va pertànyer o la cartera per guardar diners, entre d'altres.

Seguidament, es presenta una habitació d'estil segle XIX, en què s'exhibeix un llit que va utilitzar a la

masia de Puigseslloses i on, a la capçalera, hi ha una pintura del monograma utilitzat per abreujar el nom de Maria. Hi ha, també, la reproducció d'un exvot on Maria Coma rep la unció dels malalts de la mà del Pare Coll, vestit de dominic, l'any 1837.

A la planta baixa, l'església permet venerar les relíquies físiques de sant Francesc Coll a la capella i altar que li són dedicats. Les seves restes es van traslladar des del cementiri de Vic a l'església de la casa mare de la Congregació el 21 de desembre de 1888. El 1979, amb motiu de la beatificació, es va construir l'actual altar amb frontal i escultura de Francesc Carulla i Serra.

LES PETJADES DE SANTA JOAQUIMA DE VEDRUNA

Joaquima de Vedruna i Vidal (16 d'abril de 1783, Barcelona – 28 d'agost de 1854, Barcelona) va ser la cinquena de vuit fills d'una família de la burgesia barcelonina que vivia al carrer Hospital. Quan només tenia 12 anys, se li va despertar la vocació religiosa i va intentar ingressar al Convent de l'Encarnació de carmelites calçades proper a casa seva però no va ser admesa per raó d'edat.

L'any 1799 es va casar a l'església de Santa Maria del Pi de Barcelona amb el vigatà Teodor de Mas, amic de la família i, com el pare de Joaquina, advocat i procurador de la Reial Audiència del Principat de Catalunya. El matrimoni va tenir nou fills, dels quals tres van morir quan tenien pocs anys.

En esclatar la Guerra del Francès, la família va fixar la seva residència al Manso Escorial de Vic, propietat del seu espòs, Teodor de Mas. Aquest, va morir l'any 1816 a causa d'una tuberculosi. Joaquina restava vídua a l'edat de 33 anys i va haver d'assumir totes les càrregues familiars. Vivia al Manso Escorial de Vic dedicada als seus fills amb la previsió que, quan aquests fossin adults, entraria de religiosa en un convent.

L'any 1819 va conèixer al pare caputxí fra Esteve d'Olot, que va esdevenir el seu director espiritual. A instàncies seves va madurar la decisió de fundar una congregació amb una doble tasca educativa i sanitària, per als més dèbils socialment. El 6 de gener de 1826, a mans del bisbe de Vic, Pau Jesús Corcuera, Joaquina professava amb el nom de Joaquina del pare Sant Francesc i, el 26 del mes següent, s'iniciava l'institut dedicat a cura de malalts des dels hospitals municipals, a l'educació de noies des de l'escola pública, i a l'atenció dels marginats des de les cases de caritat. Es va posar sota l'advocació de la Mare de Déu del Carme amb el nom de Congregació de les Germanes Carmelites de la Caritat. La primera

Manso Escorial, a Vic

comunitat estava formada per cinc noies. El Manso Escorial va ser el lloc inicial de la seva tasca i, va estar regida per una regla, de caire franciscà, redactada per fra Esteve.

L'any 1849 va patir un primer accident vascular cerebral, del qual es recuperà. El 1852, però, es va retirar a la Casa de Caritat de Barcelona, perquè el fred de Vic li afectava la salut. Petits atacs de feridura li afebliren la salut. Va morir a Barcelona l'any 1854 a causa de la gran epidèmia de còlera.

El Manso Escorial de Vic, lloc fundacional de la congregació, manté diversos espais de record de la vida de santa Joaquina, que en va ser propietària. La cuina és espai de memòria per tenir ben present la convivència familiar i, posteriorment, comunitària que s'hi va desenvolupar. La seva cel·la es manté com estava a l'època i mostra l'austeritat amb què vivia.

Una sala serveix de petit museu amb peces i elements que la santa va utilitzar o que van formar part dels primers temps en què va ser venerada. Per una banda, hi ha una creu de generoses dimensions que fra Esteve d'Olot va cedir a la primera comunitat amb motiu de la fundació de la Congregació de les Germanes Carmelites de la Caritat el 26 de febrer de 1826. Per altra banda, s'hi conserva l'arqueta que va contenir les restes de santa Joaquina quan el 1881 van ser extretes del cementiri de Barcelona i se les va traslladar a Vic; hi van estar preservades fins a la beatificació de 1940.

Al sòl de les golfes s'hi poden veure un parell de bigues, casualment formant una creu. Per a santa Joaquina, aquest espai es va convertir en un lloc d'introspecció i de pregària habitual.

L'espai amb més càrrega simbòlica és la capella. Hereva de dues anteriors, es va remodelar el 1983 amb motiu del bicentenari del naixement de santa Joaquina i s'hi van traslladar les seves restes degudament exposades en un artístic sarcòfag construït el 1940 per l'arquitecte Manuel Gausa, de llautó i detalls d'esmail i plata, emmarcat per un arcsoli. Destaquen els vitralls pintats dels finestrals, dissenyats per Carles Madiroles i fets pel vitraller Josep M. Bonet que representen santa Joaquina com a mare i fundadora.

Miscel·lània

RELÍQUIA DE SANT ISIDORI, PATRÓ DE MOLLERUSSA

El patró de Mollerussa és sant Isidor de Quios. En aquesta població, a qui dediquen la Festa major, se l'anomena "sant Isidori".

Sant Isidor de Quios va viure a la primera meitat del segle III i, segons algunes versions hagiogràfiques era soldat de la força naval de l'Imperi romà. L'emperador Deci, que en aquell moment tenia el poder imperial, va ordenar que tots els legionaris mostressin adoració als déus pagans. Isidor, que era cristià, no va venerar-los. Per aquesta raó, de pas per l'illa de Quios a la mar Egea, se'l va sotmetre a martiri per obligar-lo a renegar de les seves creences en Crist. Malgrat patir els suplicis, va resistir fins que va morir per decapitació.

En època de Domenico Michele (1117-1130), Dux de Venècia, les relíquies de sant Isidor van ser traslladades a la basílica de Sant Marc de la ciutat del Vèneto. Les restes i la devoció es van escampar per Europa i van arribar a terres catalanes. Per exemple, a Martorell de la Selva, segons Antoni Vicent Domènec, es venerava una relíquia amb molta devoció.⁽¹⁾

El cas de Mollerussa, on persisteix el culte a sant Isidori, té un inici desconegut. Ramon Miró ho escriu amb aquestes paraules: "No sabem com s'inicià a Mollerussa el culte a sant Isidori, i les possibilitats inicials —com trobem en altres cultes locals similars— podien ser diverses: donació d'una imatge o d'una relíquia —potser per part del senyor de Mollerussa—, adquisició de la imatge o de la relíquia per iniciativa laica o eclesiàstica, deixa testamentària d'algun benefici o culte orientat, etc." El mateix autor aportava informació de quina podia ser la causa de l'arrelament a la ciutat del Pla de l'Urgell: "Les primeres notícies que n'hem recollit són del consell celebrat el sis de juny de 1483 a Tàrraga, en què es parla del fet que s'ha produït a Mollerussa; una noia malalta de "vèrtola" ha vist una dona vestida de blanc, amb un nen als braços (caldría pensar en la Verge Maria i el nen Jesús, tot i que el Consell no ho precisa per estar l'assumpte en investigació), que li ha promès que qui, estant malalt de "vèrtola", l'endemà, festa de sant Isidori, celebri la festa, curarà

de la malaltia. El Consell determinà informar el bisbede Vic i, juntament amb el degà i el rector, actuar en conseqüència de la resposta del bisbe. Paguen un corren que porta una carta al rector de Mollerussa sobre l'afer.”(2)

Sant Isidori té una capella en lloc destacat de l'entramat urbà. Joan Yeguas n'ofereix les principals dades: “A la plaça Major de Mollerussa trobem una capella dedicada a sant Isidori. Es tracta d'un edifici reformat almenys en quatre ocasions.

La fase inicial seria del voltant de l'any 1600, ja que d'aquest moment dataria la porta d'entrada, una obertura d'arc conopial rebaixat amb esmotxadura, tipologia que a les terres de Lleida trobem des de 1575 fins a 1640 [...] D'un segon període seria el retaule, en què s'allotjava la imatge de sant Isidori abans del 1936, una obra que caldria ubicar entre 1675-1700 per la

presència de columnes salomòniques, pseudoestípits, dossers semicirculars i motius amb escates. Una tercera fase es donaria en el segle XVIII, segurament cap al 1731, si fem cas a l'epigrafi inscrita en un carreu sobre la porta d'entrada. I, finalment, al 1976 la capella fou restaurada i oberta al públic novament, després que el 1936 fos desafectada del culte.”(3)

Notes:

1 Domènec, Antoni V. *Historia general de los santos y varones ilustres en santidad del Principado de Cataluña*. Gerona: en la empremta de Gaspar Garrich. Librero.. y à su costa, 1630, p. 103 - 104

2 Miró, Ramon, “Notes sobre la difusió del culte de sant Isidori a les terres de ponent”, *Quaderns d'El Pregoner d'Urgell*, Bellpuig, núm. 6 (1991), p. 21

3 Yeguas, Joan. “Sant Isidor de Quios i la seva imatge a Mollerussa (1500-1525)”, *Mascañà: revista d'estudis del Pla d'Urgell*, 2011, Núm. 2, p. 33

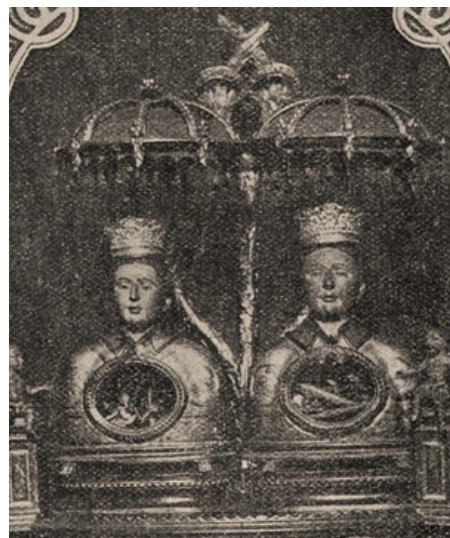

LA MERAVELLOSA TROBALLA DE LES RELÍQUIES DE SANT SIXT (O SIST) I SANT HOU (O THOU) DE CELRÀ

Era un 7 de maig de la primera meitat del segle XIII que, prop del poble de Celrà (Gironès), unes miraculoses llums van indicar a un pagès el lloc on reposaven, des de feia molt de temps, unes relíquies santes. El tresor amagat eren les restes de sant Sixt i les de sant Hou que, des d'aleshores, van rebre veneració pietosa a l'església parroquial del municipi. Un llibret (1), editat el 1921, n'aporta les dades per teixir la seva història.

L'existència d'aquests dos sants, suposats màrtirs cristians dels primers segles, es perd en la foscor dels temps. I les referències ho són tant, de perdudes, que fins i tot es pot dubtar de la seva autèntica existència. Les úniques dades que han arribat als nostres dies són les que, establertes en la mateixa tradició, s'han volgut instituir com a certes. Antoni Vicent Domènec, a la seva *Història general de los santos y varones ilustres en santidad del principado de Cataluña*(2), va recollir un capítol que dedica a 'La invención de los cuerpos de San Eovaldo llamado vulgar Catalan Sant Hou, y de San Sixto martyres, cuyas sagradas Reliquias tiene la Yglesia Parrochial de Celran del Obispado de Gerona'. Finalment, ja en ple segle XX, Joaquim Pla i Cargol, en tractar dels Sants Màrtirs de Girona, establí: "[...] se indica también como martirizados aquí a San Eovaldo y San Sixto, de los cuales igualmente se tiene pocos datos" i afegeix que "parece muy probable que todos ellos [aquests i altres, en gran nombre, suposats cristians] fueran martirizados por el cruel Rufino, que actuaba como delegado de Daciano en las comarcas gerundenses...". (3)

La llegenda, la tradició o la imaginació popular ha configurat una història de dos màrtirs que, suposadament, van ser degollats a Girona, després de patir diversos turments, el 24 de juliol de l'any 303 i que van ser enterrats en un lloc indeterminat. Hi ha,

Antics reliquiàries dels patrons de Celrà que il·lustren el llibret esmentat en aquest article

així mateix, una gran determinació en establir com van aparèixer aquestes relíquies i com van passar a ser venerades a Celrà. El mateix Joan Amades (4) explicava que: "[...] un veí del poble, que cada dia oïa missa i era tingut pel més devot del poble, una nit va tenir una revelació d'un àngel. Que li va dir que anés a la partida anomenada Valltorta, vora l'esglésiola de Santa Tecla, del terme de Celrà, on, en una vinya, trobaria enterrats els cossos de dos sants màrtirs"; el folklorista segueix esmentant que "al capvespre, el pagès s'anà a l'indret indicat, i en un bardissar de vora del camí va veure sortir, de sota a terra, una gran claror, tan forta, que semblava que talment fos de dia". És així com, després de tres dies de veure la confirmació dels designis es va posar a desbrossar el lloc i va apartar un munt de pedres sota les quals va descobrir dues caixes o urnes on hi havia, un a cadascuna, els cossos de sant Sixt i de sant Hou. Quan va fer pública la troballa miraculosa, en processó el mateix bisbe de Girona les va anar a buscar. Les relíquies, però, no es van voler apartar de Celrà on va ser dipositades, damunt d'uns altars, a cada costat de l'altar major, de l'església parroquial de Sant Feliu.

Els fets de la localització meravellosa van tenir lloc, segons ha quedat fixat, a mitjan segle XIII, entre 1227 i 1234 o, com a molt tard, el 1245; en qualsevol cas estava clar que havia estat un 7 de maig.⁽⁵⁾

Des d'aleshores, Celrà va venerar com a patrons sant Sixt i sant Hou i en el segle XVII els va fer uns bust integrats en un ric reliquiari que va desaparèixer a l'inici de la Guerra Civil espanyola. El 15 de juliol de 1588 es va instituir la Confraria dels Sants que, precisament, els havia d'honorar amb les festes i mostres de devoció. La celebració a sant Sixt es va establir pel mateix dia de la commemoració de la troballa de les relíquies, el 7 de maig, que és quan Celrà celebra la seva Festa Major; per a sant Hou es va reservar el 17 de juliol.

Notes:

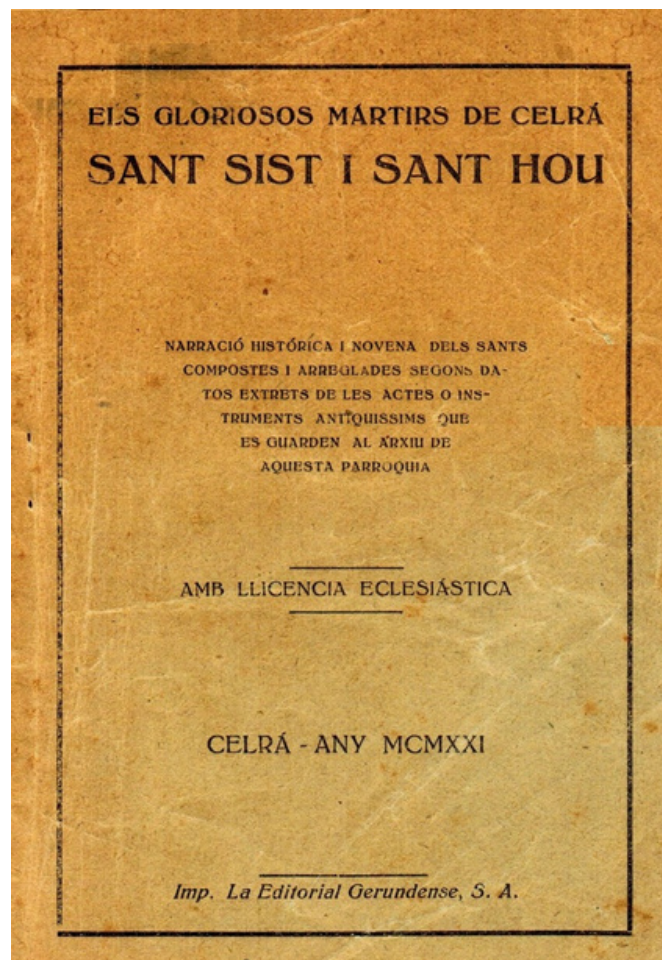
1 *Els gloriosos màrtirs de Celrà Sant Sist i Sant Hou*. Celrà: Imp. La Editorial Gerundense, 1921, p. 70

2 Domènec, Antoni Vicent. *Història general de los santos y varones ilustres en santidad del principado de Cataluña*. Girona, 1630, pp. 96 – 98

3 Pla Cargol, Joaquim. *Santos mártires de Gerona: San Félix, San Narciso y otros Santos*. Girona [etc.]: Dalmau Carles, Pla, 1955, p. 25

4 Amades, Joan. *Costumari català: el curs de l'any*. Barcelona: Salvat, 2001, v. 3, p. 582

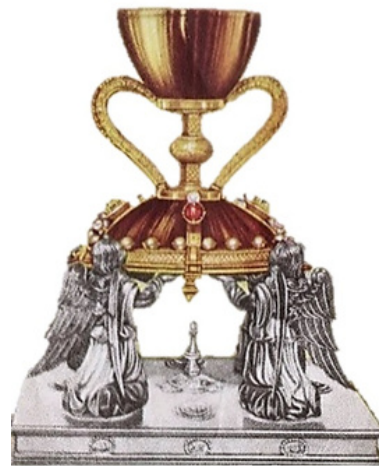
5 *Els gloriosos màrtirs de...* [op. cit.], p. 26

SE CELEBRA EL II CONGRÉS SOBRE EL "SANT GRIAL" DE VALÈNCIA

El **Centro Español de Sindonologia** ha organitzat per als dies 30 d'abril, 1 i 2 de maig el "II Congreso Internacional sobre el Santo Grial", que té lloc a València, amb la possibilitat de seguir-lo en línia.

La primera ciutat del País Valencià presumeix de conservar, a una capella de la catedral, el calze que va utilitzar Jesucrist a l'últim sopar. Malgrat que es discuteixi l'autenticitat, que també pregonen d'altres peces en diferents llocs del món, la tradició reconeix l'itinerari que va fer fins arribar al seu destí. Així, la copa va passar de Jerusalem a Roma de la mà de l'apòstol Pere. El papa Sixt II, per salvar-la de les persecucions que patien els cristians, la va lliurar al seu diaca Llorenç que va dur-la a Osca, la seva població d'origen. A causa de la invasió sarraïna iniciada l'any 711, van tornar a traslladar el recipient fins dipositar-lo al monestir de Sant Joan de la Penya, en plenes terres pirinenques. A finals del segle XIV, estava en possessió del comte-rei Martí l'Humà per haver-lo cedit els monjos del cenobi. El 1437, Alfons el Magnànim la va lliurar a la catedral valenciana.

El **Centro Español de Sindonologia** es dedica a estudiar les diverses relíquies relacionades amb la Passió de Jesús com els sants sudaris de Torí i d'Oviedo així com l'esmentat calze al qual ara dediquen un congrés.

El programa de tres dies de congrés compta, amb diverses ponències dedicades a diferents aproximacions a la relíquia amb la participació acadèmica de personalitats, la majoria vinculades al món universitari.

700 ANYS DE L'ARRIBADA DEL BRAÇ DE SANTA TECLA A TARRAGONA

Tarragona, per la creença que hi havia passat sant Pau en els seus viatges apostòlics amb la companyia de la seva deixeble santa Tecla, li va mostrar a aquesta darrera especial devoció des del segle XII. La presència de la relíquia de la santa a la ciutat catalana va ser fruit d'una expedició enviada pel comte-rei Jaume II que es va dirigir a Armènia per adquirir-la a canvi d'un quantió preu. La tornada a Tarragona, amb el preuat tresor, va tenir lloc el 17 de maig de 1321 tot i que segons altres versions va ser el l'endemà i, fins i tot, el 1323. La ciutat la va rebre amb una gran festa, preludi de la que es repeteix anualment. El 1370, la festa de santa Tecla havia adquirit un relleu tant gran que era equiparada a la de Corpus.

Antoni Vicent Domènec, que situa el fet a 18 de maig de 1323, va transcriure amb gran detall la solemnitat de la rebuda de la relíquia de la santa a Tarragona:

Tecla (primera meitat del s. I, Iconi, Anatòlia central, Turquia – Abans de l'any 65, Selèucia, Mersin, Turquia) fou una jove verge que, després d'escoltar les paraules de Pau de Tars quan predicava a la seva ciutat natal, se'n va fer admiradora i deixeble tot exaltant les virtuts de la puresa i la castedat. Aquesta narració és recollida en el text ***Acta Pauli et Theclae*** considerat apòcrif de gran difusió en els primers segles del cristianisme, especialment per terres d'Orient.

Sol ser presentada com a donzella jove,. A una mà porta la palma del martiri. La iconografia catalana sol representar santa Tecla aguantant, ella mateix, la relíquia venerada a Tarragona. Com que aquesta era un braç que estava ubicat en un reliquiari anatòmic, curiosament, esdevé la única santa amb tres braços. Aquest tercer braç subjecta, amb els dits una creu en forma de Tau grega que, a més, representa la inicial de la ciutat.

"Llegada la nave al puerto de Salou fue la reliquia de la Santa a Costantin con grande luminaria, y procession assi de Tarragona, como del mesmo lugar , Vilaseca, Barenys, y otros pueblos circunvezinos del Campo. Después el Catolico Rey don Iayme hizo juntar los Condes, Barones, cavalleros, y otros hombres principales de todo su Reyno, rnandandoles que viniessen, y estuviessen cierto dia señalado enTarragona, para con mayor honra traer el braço de la Santa a la Yglesia Catedral. Tambien el Arçobispo don Eximeno hixo venir a todos los Obispos fus sufraganeos, los quales aunque en tiempo de los Godos eran diez y seys pero entonces no eran mas que doze, es a saber los Obispos de Gerona, Barcelona, Urgel, Vique, Lérida, Tortosa, Çaragoça, Huesca, Pamplona, Taraçona, Calahorra y Valencia. También mandó venir a los Abades, Piores y personas Eclesiásticas de dignidad, y cuenta, como es costumbre venir a Concilio. Y señalado día para la dicha fiesta, es a saber , Domingo en diez y ocho de Mayo del ano mil y tres cientos veynte y tres la ordenaron, hiziendo enroldar las calles, y plaças con los mejores adereços , que pudieron hallar con música, cruces pendones, banderas, y libreas de las Confradrias desta suerte. Primeramente los de la Confadria de los Pescadores se vistieron ochenta de colora zul con su bandera del mismo color. Los Ortelanos eran ochenta con ropas de buriel y propia bandera. Treynta los Carpinteros con su librea, y bandera. Treynta los herreros con vestidos azules, y librea con su bandera. Los marineros, y patrones de galeras y galeotas, navíos, bergantines, y otros vaxeles eran más de cinquenta con bandera nucua [sic], su señal de nao. Los mercaderes, notarios, boticarios salieron cerca de quarenta con su bandera a Constantin a recibir el braço de la Santa procesionalmente con esta orden. Que los oficios con íus bayles, y banderas yvan delante. Dcípues venu la bandera de la ciudad, la qual traÿa a cavallo Ramon Sagarriga , ciudadano con seys hombres ciudadanos tambien a cavallo , y armados con la señal de la ciudad, es a saber, Juan Ricart, Gullen Ginyet, Bernardo Batet, Juan Muler, Ramon de Quinzet, Alberto Lorenço de Quart.

Venia después el estandarte de la Seo, el qual llevaba Luys Martin. La última era la bandera del Rey, que llevaba don Ramon Alemany de Cervellon. Seguiase después la luminaria, en la qual avia más de quatro mil cirios. Tras ellas yvan las Cruces, que eran muchas, y ya estaban ellas muy adelante, y la Cruz de la Seo avia ya llegado al lugar ó término, que llaman la 'era de los diezmos', y la santa reliquia aun no estava fuera de Constantin.

Venia después el clero con sus ornamentos, capas ricas de oro y seda, entre los quales yvan ordenando la precesión los Reverendos Remon Fernex y Ramon Salvany y otros ilustres canónigos de la Seo con sus capas y ceptros muy solemnemente. Yvan delante los beneficiados, después los vicarios y rectores, canónigos y personas puestas en dignidad. Tas ellos, los priores, abades, y a la postre los doze obispoas de la provincia vestidos de pontifical con sus mitras, báculos pastorales, y otros ornamentos pontificales. Los beneficiados, vicarios, rectores, priores, abades y personas puestas en dignidad eran siete mil trezientas cinquenta y quatro. Postrero de todos los eclesiásticos venia el Arçobispo don Eiximeno de Luna vestido de pontifical, llevando en sus braços la santa reliquia en medio del serenísimo Rey don Jayme y del Infante don Alonso, su hijo. Yvan

baxo un palio de oro y púrpura preciosa con sus bordones de plata el qual llevaban a la mano derecha el Infante don Pedro, conde de Prades, don Armengol, conde de Urgel, el bisconde de Cabrera. A la parte yzquierda yvan el infante don Ramon Berenguel, comdre de Ampurias, don Hugo de Mataplana, conde de Pallars, don Ramon Folch, bisconde de Cardona, el bisconde de Rocabertí. Después del Arçobispo y el Rey venían hombres de mucha cuenta acompañando la procesión, y eran los siguientes don Rogel de Moncada, don Hugo de Moncada, don Guillem de Moncada, don Guillem Galceran de Pinós, don Ramon de Argensola, don Pedro Ramon de Argensola, don Guillen Alemany de Cervellon, don Ponce de Ribelles, don Rogel Deril, don Armengol Deril, Don Jofre Dentença, Beltran de Castellet, Guillen de Balera, Berenguel de Guilles, Bernardo de Cruilles y muchísimos otros. Después de todo esto venia gran multitud, así hombres como mujeres. En aquella jornada se hallaron en dicha fiesta todos los hombres principales del Campo de Tarragona entre los quales hubo treinta y tres del nombre de Monsoliu. Y estuvieron también en ella el Señor de Vallmoll, don Martín de Puigvert, señor de Riudoms, don Guillen de Foix, señor de Nulles, Ramon de Belloch, carlan de Reus, Bernardo de Casanova, señor del Corral, Bernardo de Centellas, Pedro de Puigvert, señor de Verfull, Antonio Calvon, señor del mas Calvon, Los Jorbas, los Tamarits, Los Rius de cols, Guillén de Argentona, Arnaldo de Ulldemolins, Gispert Ginyet, Berenguel de Moge, Joan de Santa Dina, y muchos otros. Ordenaron la fiesta los magníficos cónsules de Tarragona, y lo eran entonces Gullen Ginyetn mayor de días, Bernardo Desgarrechs, Pedro de Requesens, Bernardo Milet, varones de mucha cuenta. Yvan también ayudando a los dichos quatro cónsules por medio de la procesión Jofre Ginyet, Ramon de Plegamans, Ramon Realos, Guillen Desguavechs, Pedro Desguavechs, Arnaldo Ricard, Galceran Rocart menor de días, Berenguer SAGRANADA, Juan SAGRANADA, Guillen Rexach, Pedro de Villaseva, Arnaldo de San Feliu, Joan de San Feliu, Pedro de Vila Ardida, Juan de Quinsac, Pedro de Villa Redona. Por este Orden iba la procesión devotísimamente recibíendola la ciudad y catedral con muchos tiros de artillería y otras invenciones de fuego. Entró pues en ella por la calle enladrillada, que estaba cubierta con velas de naos y después por la plaça del Corral, la qual era entoldada de paños de diversos colores con ramos puestos por orden de los carpinteros y calafates. Después por la calle de la Salinas y por el llano de San Feliu, y entraron en la calle de Bernardo de Olzinelles, caballero, doctor y vicencanciller del serenísimo Rey don Jayme, muy bien entoldadade paños de oro y seda. Tenía este caballero (que para aquellos tiempos era mucha riqueza) de renta cien mil sueldos, según decía. Passó después la procesión por la calle mayor cubierta de paños de oro y seda. En todas las ventanas ardían velas, muchas lumbres y perfumes de diversos olores que quemaban como incienso y otras cosas muy odoríferas. Fue después la procesión por la plaça de las Coles, que estaba cubierta de paños encarnados y colorados, y pasaron por la puerta de Santa Maria, y de aquí entraron por el portal mayor y por el claustro en la Seo. Estava ella sobre manera de bien endereçada con todas las riquezas que tiene, de oro, plata, piedras preciosas y reliquias de muchos Santos. Hiziendo estación delante del altar mayor, pusieron la santa reliquia sobre el altar de San Fructuoso, que está a las espaldas del altar mayor. Celebró la misa de pontifical el arçobispo don Eximeno de Luna, hiziendole el diacono el obispo de Çaragoça y el subdiácono el obispo de Lérida, y fue entonces ordenado, que cada año se celebrase la fiesta de dicha translación el domingo después de Pascua de flores."()*

Detall de l'estampa "El Triomf de santa Tecla". planxa dibuixada per Francesc Tramulles i gravada per Pasqual Pere Moles (1765) on es va representar la processó del braç de santa Tecla cap a Tarragona

La festivitat de santa Tecla se celebra el 23 de setembre. És copatrona de la ciutat de ciutat de Tarragona que li dedica la Festa major declarada Festa tradicional d'interès nacional des de 1996. Les manifestacions populars que s'hi desenvolupen són una mostra de la riquesa de la cultura tradicional catalana construït al voltant del braç de santa Tecla. Aquest, representa l'eix històric i espiritual que s'exhibeix acompanyat de les autoritats eclesiàstiques i ciutadanes embolcallat del sentiment i emotivitat de la població que el reconeix com a símbol d'identitat que els representa.

La Catedral Basílica de Tarragona està dedicada a santa Maria i a santa Tecla. Entre les seves diferents capelles laterals cal destacar la dedicada a la santa titular, construïda per acollir la relíquia venerada dins el reliquiari anatòmic d'argent en forma de braç, realitzat per Josep Rovira i Francesc Pintó cap al 1817. El projecte de la capella és de mitjan segle XVIII i construïda entre 1760 i 1775. Igualment cal esmentar la petita construcció coneguda com Santa Tecla la Vella, situada rere l'absis de l'edifici catedralici. La tradició diu que va ser aixecada durant l'estada de sant Pau a la ciutat i que la va posar sota l'advocació de la seva deixeble; en realitat, però, és del segle XIII amb una capella afegida el XV.

Capella de Santa Tecla a la catedral de Tarragona

La lletra Tau representada a la catedral de Tarragona

(*) Domènec, Antoni V. *Historia general de los santos y varones ilustres en santidad del Principado de Cataluña*. Gerona: en la imprenta de Gaspar Garrich. Librero., y à su costa, 1630, pp. 107-108

1321.- Arriba a Tarragona el braç de santa Tecla, provinent d'Antioquia, on és rebut amb gran ceremonial concedit al rei Jaume el Just pel rei Oshin d'Armènia a canvi de 40 cavalls andalusos, un tron d'or, dos mil formatges mallorquins i altres béns

1342.- Translació i miraculós augment de les cendres dels Sants Màrtirs, Llucià i Marcià. Aquest fet va generar una festa anual el primer dia d'abril.

1370.- En el darrer dia del jubileu del monestir de Sant Pere de Rodes, fa Nicolau, inquisidor general del regne d'Aragó, posa en dubte l'autenticitat de la butlla que el papa Urbà II, emesa el 1088, que concedia el privilegi de celebra jubileu pel dia de la Santa Creu era falsa. Darreres investigacions han confirmat aquesta dada

1409.- Sant Vicent Ferrer predica a la plaça Major o Mercadal de Vic on posa les bases per la reconciliació i unificació de la ciutat

1427.- Una solemne processó de rogatives amb les relíquies dels Sants Màrtirs Llucià i Marcià va recórrer els carrers de la ciutat de Vic reclamant la finalització dle període de terratrèmols que s'havia iniciat uns mesos abans.

1477.- El capítol catedralici de la Seu d'Urgell estableix l'organització de la confraria de sant Ermengol d'Urgell per organitzar la veneració i les mostres de culte a qui havia estat bisbe de la diòcesi

1604.- A Tàrrrega, es comença a celebrar una processó de rogatives per demanar pluja coneguda com de les Santes Espines

1630.- El monestir de Sant Pere de Rodes celebra el jubileu de la Santa Creu. Hi assisteix el cronista Jeroni Pujades que al seu Dietari esmenta: "Són los perdons de St. Pere de Rodas. Com solen fer sempre que esta festa ve en divendres en dit mes de Maig, per butlla de Papa Urbà segon..."

1650.- L'arqueta amb les relíquies de sant Fortià és portada al santuari de Rocaprevera de Torelló i al de la Mare de Déu de Borgonyà per demanar pluja

1686.- El Consell de la universitat de la vila de Mataró nomena els comissionats per a la recepció de les relíquies de sant Desideri, extretes de les catacumbes

romanes de Calepodi, i que havia de lliurar el Provincial dels Jesuïtes P. Tomàs Munyessa. Aquest en fa donació i el Consell de la universitat de la vila de Mataró pren la iniciativa d'encarregar una urna per acollir-les i venerar-les..

1687.- El capítol de la col·legiata de Santa Maria de Besalú i el jurat de la població determinen treure la Vera Creu que es venerava a l'altar major de l'església i posar-la a la sagristia en benefici de la seva veneració

1691.- El Sant Crist de l'Hospital de Vic és conduït a la catedral a causa de rogatives

1697.- El monestir de Sant Pere de Rodes celebra el darrer jubileu de la Santa Creu concedit el 1088 pel papa Urbà II

1709.- El Sant Crist de l'Hospital de Vic és conduït a la catedral a causa de rogatives

1710.- El papa Climent XI expedeix una butlla en la qual concedeix tres indulgències a la confraria de la Veracreu de Besalú

1734.- Processó dels Sants Màrtirs, Llucià i Marcià, de Vic al santuari de la Mare de Déu de la Gleva per pluja. Es fan diverses processons com a pregàries a la ciutat de Vic. Es porten diferents imatges religioses, entre aquestes la del Sant Crist de l'Hospital i les relíquies dels dos sants

1750.- Es realitza la processó de rogatives per pluja amb les relíquies dels Sants Màrtirs Urbici, Víctor, Felícola i Zenó de Serrateix

1775.- Es duen al santuari de la Gleva les relíquies dels Sants Màrtirs, Llucià i Marcià, en petició de pluja amb l'assistència de 5.912 persones

1779.- Beatificació de Miquel Argemir i Mitjà, frare trinitari descalç conegut per Miquel dels Sants, per Pius VI

1788.- L'Ajuntament de Besalú sol·licita al bisbe de Girona la llicència per dur en processó de rogatives les relíquies de sant Prim i sant Felicià fins a la capella que se'ls havia dedicat a la parròquia de Maià de Montcal

1807.- La parròquia de Santa Maria de Sorba recorre a sant Eudald a causa de la sequera mitjançant rogatives públiques.

1817.- És exposada la Sagrada Forma del Santíssim Misteri de Sant Joan de les Abadesses a causa d'una sequera general

La parròquia de Santa Maria de Sorba recorre a sant Eudald a causa de la sequera mitjançant rogatives públiques

1824.- Processó amb els Sants Màrtirs, Llucià i Marcià, de Vic al santuari de la Mare de Déu de la Gleva

Una processó provinent de Vic amb la Mare de Déu del Bonsuccés visita Torelló i, especialment, les relíquies de sant Fortià en petició de pluja

1825.- La parròquia de Santa Maria de Sorba recorre a sant Eudald a causa de la sequera mitjançant rogatives públiques

1830.- La parròquia de Santa Maria de Sorba recorre a sant Eudald a causa de la sequera mitjançant rogatives públiques

1847.- La parròquia de Santa Maria de Sorba recorre a sant Eudald a causa de la sequera mitjançant rogatives públiques

1868.- Sant Joan de les Abadesses és destí de nombroses processons provinents de les parròquies de l'entorn per honorar la Sagrada Forma del Santíssim Misteri. Una processó provinent de Vic amb la Mare de Déu del Bonsuccés visita Torelló i, especialment, les relíquies de sant Fortià en petició de pluja

1893.- Beatificació de Pere Màrtir Sans, missioner dominicà, per Lleó XIII

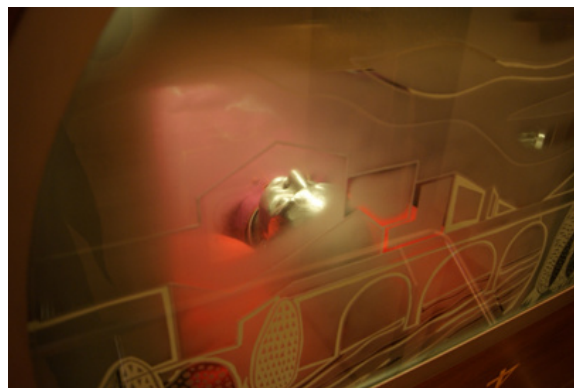
1899.- La parròquia de Santa Maria de Sorba recorre a sant Eudald a causa de la sequera mitjançant rogatives públiques

1906.- Beatificació de Francesc Gil de Frederic, missioner dominicà, i de Pere Almató, missioner dominicà, per Pius X

1909.- Canonització del beat Josep Oriol, prevere, per Pius X

1940.- Beatificació de Joaquina de Vedruna, fundadora de les Germanes Carmelites de la Caritat - Vedruna, per Pius XII

1950.- Canonització del beat Antoni Maria Claret, fundador dels Fills de l'Immaculat Cor de Maria.

1977.- Beatificació de Maria Rosa Molas, fundadora de les Germanes de la Consolació, per Pau VI

2004.- Canonització del beat Josep Manyanet, fundador dels Fills i de les Filles de la Sagrada Família, per Joan Pau II

2011.- Es fa cloenda dels actes de commemoració del mil·lenari del miracle eucarístic del Sant Dubte d'Ivorra amb una celebració eucarística presidida pel bisbe de Solsona, Xavier Novell i el bisbe emèrit, Jaume Traser

JUNY

1418.- S'encarrega a l'argenter gironí Narcís Estrader la construcció de dos bustos-reliquiari per a les relíquies de sant Prim i Felicià de Sant Pere de Besalú

1504.- El papa Juli II confirma la butlla emesa el 1088 per Urbà II concedint el jubileu de la Santa Creu al monestir de Sant Pere de Rodes

1628.- Processó amb els Sants Màrtirs, Llucià i Marcià, de Vic al santuari de la Mare de Déu de la Gleva. Els consellers de la ciutat regalen una casulla a la Gleva

1650.- L'arqueta amb les relíquies de sant Fortià és portada a la catedral de Vic on visita les relíquies dels Sants Màrtirs Llucià i Marcià

1653.- A causa d'excés de pluja, es porten les relíquies de sant Eudald al monestir de Ripoll

1670.- Canonització del beat Francesc Borja, duc de Gandia i tercer general dels jesuïtes, per Climent X

1686.- El Consell de la universitat de la vila de Mataró encarrega a l'escultor Antoni Riera l'elaboració d'una urna, amb una imatge del cos jacent, per a les relíquies de sant Desideri.

1687.- El Sant Crist de l'Hospital de Vic és conduït a la catedral a causa de la plaga de llagostes

1691.- El Sant Crist de l'Hospital de Vic és retornat des de la catedral a la seva capella de l'Hospital

El Consell i el Capítol catedralici de Vic decideixen costejar uns busts reliquiari d'argent sobredaurat per als patrons de la ciutat, els Sants Màrtirs, Llucià i Marcià,

1708.- És autenticada la relíquia de santa Amància lliurada sis anys abans a l'església del convent de Santa Teresa de Vic

1709.- Es porten en processó, a l'altar de sant Pere de l'església de Santa Maria de Mataró, les relíquies dels sants màrtirs Pròsper, Columbus, Urbà, Celestina, Veneranda i Fausta que havien estat concedides a la Confraria de Sant Pere. Havien estat un obsequi del bisbe Pere Lambert, de l'orde dels ermitans de sant Agustí al prevere Joan Guadari de Barcelona.

1774.- El Vicari general de Roma, cardenal Columna, concedeix al falsetà Josep Rull i a la parròquia de Falset les relíquies i un vas de vidre amb sang vessada de santa Càndia que havien estat extrets del cementiri de Santa Ciríaca de Roma. Havia concedit permís el papa Climent XIV

1780.- A l'inici de les obres de reforma de l'església de Sant Cugat d'Ivorra i en ser enrunat l'altar major, s'hi troba, dins un reconditori, un vas de vidre verd, tancat amb suro, on hi ha unes peces de lli i altres draps que s'atribueixen a relíquies del Sant Dubte, miracle eucarístic esdevingut el 1010.

1782.- És consagrada l'església reformada de Sant Cugat d'Ivorra i a l'altar major són col·locades relíquies dels sants màrtirs Honorat, Fruitós, Càndid, Climent, Valent i les restes relacionades amb el miracle eucarístic del Sant Dubte trobades dos anys abans dins l'altar de la mateixa església

1794.- És portada a la catedral de Vic la Sagrada Forma de Sant Joan de les Abadesses, per tal que no fos profanada pels exèrcits francesos. La reconeix el Vicari general, l'Ardiaca i són comissionats pel capítol catedralici

El canonge de Barcelona i mataroní de naixement, Dr. Marià Pou demana autorització al bisbe de Barcelona per fer ofrena d'una urna de plata per a les relíquies de les santes Juliana i Semproniana guardades a l'església parroquial de Santa Maria de Mataró

1845.- És exposada la Sagrada Forma del Santíssim Misteri de Sant Joan de les Abadesses a causa d'una sequera general

1849.- La parròquia de Santa Maria de Sorba recorre a sant Eudald a causa de la sequera mitjançant rogatives públiques

1854.- El Casino de la Unió de Terrassa accepta portar l'estendard den la processó de les Santes Relíquies

1859.- El bisbe de Vic, Joan Josep Castanyer, reconeix la incorruptibilitat de la Sagrada Forma del Santíssim Misteri de Sant Joan de les Abadesses

1862.- Canonització del beat Miquel dels Sants, fratre trinitari descalç, per Pius IX

1868.- La Sagrada Congregació per al Culte, determina el culte que s'ha de tributar a les relíquies del Sant Dubte d'Ivorra

1924.- La parròquia de Santa Maria de Sorba recorre a sant Eudald a causa de la sequera mitjançant rogatives públiques

1988.- Canonització dels beats Francesc Gil de Frederic, i Pere Almató, missioner dominicà, per Joan Pau II

1993.- Canonització del beat Enric d'Ossó, fundador de les Teresianes, per Joan Pau II

1
Sant Segimon, rei de Borgonya, venerat al Montseny

2
Sants Ambròs i Simplicí, venerats a Sant Joan de les Abadesses
Sant Germà, màrtir, venerat a Sabadell

3
Festa de la invenció de la Santa Creu
Festa de la Vera Creu de Besalú

5
Beat Salvador Huix, bisbe i màrtir

6
Sant Joan de Biclarum, bisbe de Girona

7
Sant Sixt (Sist) de Celrà
Sant Pius i santa >Faustina màrtirs, venerats a Barcelona

11
Sant Eudald, màrtir, venerat a Ripoll
Sant Anastasi, venerat a Lleida i Badalona
Santa Severina, màrtir, venerada a Sabadell
Sant Ponç, màrtir, venerat a Barcelona

12
Sant Pancraç, màrtir, venerat a Barcelona

13
Festa de les Santes Espines de Tàrrrega

14
Sant Isidori, venerat a Mollerussa i Martorell de la Selva

15
Sant Isidor, màrtir, venerat a Martorell de la Selva
Sant Isidre, "laurador", venerat a moltes parròquies catalanes

16
Sants Just, Fausti i Tranquillí, màrtirs, venerats a Montserrat

17
Sant Pasqual Bailón

18
Festa de la translació del braç de santa Tecla, màrtir, a Tarragona
Sant Pròsper, arquebisbe de Tarragona

19
Sants Joan de Cetina i Pere de Dueñas, màrtirs, venerats a Vic
Sant Francesc Coll, frare dominicà, fundador

20
Sant Baldiri, màrtir, venerat a Barcelona i Llobregat

22
Santa Joaquina de Vedruna, vídua i fundadora

23 PASQUA GRANADA
Sant Vicenç, màrtir, venerat a Barcelona

24 DILLUNS DE PASQUA GRANADA
Sant Ponç de Planella, màrtir, venerat a Moià

25
Sant Pere Malasanc o Malasang, màrtir, frare mercedari

27
Beat Josep Tous i Soler

28
Sant Just, confessor, venerat a Vic

29
Sant Just, bisbe d'Urgell
Sant Pere Màrtir Sans, màrtir, bisbe dominicà

31
Sant Ponç, màrtir, bisbe de Girona

2
Sant Germà, Just, Paulí i Scisi, màrtirs, fils de La Pera,
venerats a Girona

6 SOLEMNITAT DEL CORPUS CHRISTI
Santa Càndia, vídua, venerada a Gualbes

8
Sant Pere d'Amer, frare mercedari

8
Sants Prim i Felicià, màrtirs, venerats a Besalú

10
Santa Oliva, verge i màrtir, venerada a Olesa

11
Santa Maria Rosa Moles, verge i fundadora

12
Sant Guillem de Llivia (el tercer diumenge de juny de
celebra a Llivia)

13
Sants Evidi, màrtir, i Patró, confessor, venerats a Besalú

18
Sants Teòdul, Lleonci, Josep i Maria, màrtirs, venerats
a Sant Cugat del Vallès
Santa Marina, verge, venerada a Barcelona

19
Sant Romuald, abat i fundador, venerat a Sant Miquel
de Cuixà

21
Sant Patllari, confessor, venerat a Camprodon
Sant Ramon de Roda, bisbe de Roda-Ribagorça
Santa Colàgia, fraressa mercedària

22
Sant Paulí de Nola, bisbe i confessor

24
Sant Faust, màrtir, venerat a Sarrià

26
Sants Joan i Pau, màrtirs, venerats a Barcelona i Sant
Joan de les Abadesses

27
Sant Ebonci o Ponç de Roda, bisbe de Roda-
Barbastre

30
Sant Marçal, bisbe de Limoges, venerat al Montseny
i Ridaura

PROPER NÚMERO: 1 DE JULIOL DE 2021

**Relíquies de sant Miquel dels Sants: de
Valladolid a Vic**

**L'aigua miraculosa de sant Abdó i sant
Senén**

La pols de la Santa Cova de Manresa

**La translació del cos de sant Sever a
Barcelona**

**I MOLT MÉS, AMB LES SECCIONS
HABITUALS...**

SUBSCRIPCIÓ GRATUÏTA A:

[HTTP://WWW.JOANARIMANYJUVENTENY.CAT/SUBSCRIPCIÓ-REVISTA/](http://www.joanarimanyjuventeny.cat/subscripcio-revista/)

**Voleu accedir a números anteriors?
(clicueu)**

**RELIQUIÆ
SANCTORUM
IN CATALONIA**

DIRECCIÓ: JOAN ARIMANY I JUVENTENY

**<http://www.joanarimanyjuventeny.cat/Autoria/>
Contacte © 2021 joan arimany juveneny**

Correcció:
**CONSORCI PER A LA
NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA**
CNL d'Osona - OC de Manlleu

AGRAÏMENTS:

JOAN BALATEU, JORDI BLANQUÉ, JOSEP CAPDEVILA, ANNA CHARLES, CARME COMAS, DANI FONT, RAFAEL GINEBRA, ANNA HOMES, GUILLEM MERCADAL, NORA VELA. ARXIU I BIBLIOTECA EPISCOPAL DE VIC, CNL-OC DE MANLLEU, CASA-MUSEU MANSO ESCORIAL, CATALONIA SACRA, MUSEU EPISCOPAL DE VIC, MUSEU DEL MONESTIR DE SANT JOAN DE LES ABADESSES, I MUSEU PARE COLL.